VIDA AUGULYTĖ BUČMIENĖ

LIETUVIŲ KALBOS GRYNINIMO IR TURTINIMO PRATIMAI

Trečiasis pataisytas leidimas

Išleido **JAV LB Švietimo taryba**
Spausdinimą rėmė **Lietuvių Fondas**
20[illegible] Čikaga

Įvadas

Mokydama lituanistinėje mokykloje, pastebėjau, kad daugelio mokinių lietuvių kalba nebėra gryna: jie kalba su akcentu, posakius ar net ištisus sakinius verčia pažodžiui iš anglų kalbos, o už klasės ribų tarpusavyje kalbasi angliškai, nes jiems jau trūksta lietuviškų žodžių.

Norėdama savo mokiniams padėti šiuos kalbos trūkumus pašalinti, atidžiai klausiausi jų kalbos bei taisiau jų rašinius, jų daromas kalbos klaidas rūšiavau ir nagrinėjau tų klaidų priežastis, žodynui praplėsti sudariau sąrašą jaunimui žinotinų lietuviškų žodžių. Tų mano pastangų vaisiai yra šie pratimai ir jau ankščiau išleisti „Galvosūkiai“.

Nors šie pratimai buvo skirti aukštesniajai lituanistinei mokyklai, jais gali pasinaudoti ir pradinių mokyklų vyresniųjų klasių mokiniai. Kurias knygos dalis kada atlikti, nuspręs mokytojai.

Skatinu lietuvių jaunimą didžiuotis savo kilme, pamilti gimtąją lietuvių kalbą ir ją kiek galima dažniau vartoti. Kaip metalas nenaudojamas tamsėja, o naudojamas nenustoja žibėjimo, taip ir kalba nevartojama nyksta, o nuolat vartojama – vis gražėja ir turtėja. Jaunime, prisiminkite mūsų didžiojo kalbininko Jono Jablonskio žodžius: „Maža garbė svetimomis kalbomis kalbėti; didi gėda savosios gerai nemokėti.“

Dėkoju Amandai Muliolienei už šių pratimų teksto spaustuvei paruošimą.

Autorė

Turinys

I ŽODŽIŲ VARTOSENA 5

1 Kelios reikšmių angliškų žodžių klaidingas išvertimas 6

2 Idiomatiniai posakiai 18

3 Skirtingų reikšmių tarptautiniai žodžiai 25

4 Žodžiai, neturintys angliškų atitikmenų 39

5 Lietuviški prielinksniai ir jų vartosena 48

6 Veiksmažodžių valdomi linksniai 71

II LIETUVIŲ KALBOS GARSYNAS 90

III LIETUVIŲ KALBOS RAŠYBA 95

1 Klaidos rašant c, č, dž, ch, h, e, ė, ir e, ia 95

2 Nosinės balsės 100

3 Priebalsių supanašėjimas 103

4 Rankraštinis raidynas 105

5 Didžiųjų raidžių vartojimas 107

IV SKYRYBA LIETUVIŲ IR ANGLŲ KALBOSE 109

V ŽODYNAS 116

Aš kalbu ant telefono.

Mes važiuojam į Lietuvą.

Automobilis sugriuvo.

I. ŽODŽIŲ VARTOSENA

Amerikoje gimę lietuviai kartais neteisingai išverčia angliškus žodžius ar posakius į lietuvių kalbą. Tokios klaidos yra šešių rūšių:

1) keliareikšmių angliškų žodžių klaidingas išvertimas,

2) vertimas pažodžiui tokių išsireiškimų, kurie yra būdingi tiktai anglų kalbai (idiomatinių posakių),

3) klaidinga vartosena tarptautinių žodžių, kurių reikšmės anglų ir lietuvių kalbose skiriasi,

4) klaidingas vartojimas, arba vengimas vartoti, lietuviškų žodžių, kurie neturi angliškų atitikmenų,

5) panaudojimas netinkamo prielinksnio arba prielinksnio panaudojimas ten, kur jis nėra reikalingas, nes lietuviški daiktavardžiai b[illegible]vardžiai yra linksniuojami,

6) pana[illegible]ojimas galininko su veiksmažodžiu, reikalaujančiu kito linksnio

Dabar aptarsime šias klaidų rūšis.

KELIAREIKŠMIŲ ANGLIŠKŲ ŽODŽIŲ KLAIDINGAS IŠVERTIMAS

Štai eilė dažnai klaidingai išverčiamų **keliareikšmių angliškų žodžių** ir jų lietuviški atitikmenys.

1. **if** – ar, jeigu

Žodis	*Kada tinka*	*Pavyzdys*
jeigu	Žodis **jeigu** yra vartojamas, išreiškiant **sąlygą**.	Jeigu rytoj nelis, eisiu į parką.
ar	Žodis **ar** vartojamas ryšium su tiesioginiu ar netiesioginiu **klausimu**.	Ar ateisi? Nežinau, ar Jurgis namie. Pasakyk, ar turi saldainių.

as if – tartum, lyg

Žodis	*Angliškai*	*Lietuviškai*
tartum	*He acting as if nothing happened.*	Jis elgiasi, tartum nieko nebūtų atsitikę.
lyg		Jis elgiasi, lyg nieko nebūtų atsitikę.

Pratimas 1

Brūkšnių vietose įrašykite žodžius **jeigu** arba **ar.**

1. _____ bus gražus oras, eisime į parką.
2. _____ jau suplovei indus?
3. Nežinau, _____ Jurgis jau išėjo.
4. Paklausk mamytės, _____ ji išskalbė Jono marškinius.
5. Vaikai gaus dovanų, _____ jie bus geri.
6. Pasakyk, _____ mane myli.
7. _____ būčiau turtingas, nedirbčiau.
8. _____ šuo sveikas, jo nosis šalta.
9. Sužinok, _____ Giedrė eis su mumis.
10. Pažiūrėk, _____ baltiniai jau išdžiūvo.
11. _____ sveikas skaičius baigiasi nuliu, jis dalijasi iš penkių.
12. Bendratis parodo, _____ priesagoje reikia ilgo balsio.

2. **ask** – klausti, prašyti, kviesti

Žodis	*Angliškai*	*Pavyzdys*
klausti	*to ask a question* *Mary asked if father had returned.*	Marytė klausė, ar tėvelis jau grįžo.
prašyti	*to request*	Vaikas prašė pyrago.
kviesti	*to invite*	Mes Tomą pakvietėme į svečius.

Angliškai galima vartoti žodį **ask** vietoje **request** ar **invite**.
Lietuviškai negalima sakyti **klausti** vietoje **prašyti** ar **kviesti**.

3. **go** – eiti, važiuoti, skristi, vykti, lankyti

Žodis	*Kada tinka*	*Pavyzdys*
eiti	Eiti galima tik pėsčiom	Tomas eina į mokyklą.
važiuoti	Važiuojama automobiliu, dviračiu, vežimu, rogėmis ir t. t.	Algis važiavo į Bostoną.
skristi	Skrendama lėktuvu.	Aldona rytoj išskris į Europą.
vykti	Vykti galima bet kokia susisiekimo priemone (automobiliu, traukiniu, laivu, lėktuvu) ar pėsčiom.	Jie rytoj išvyks iš namų.
lankyti	*attend*	Jurgis lanko Šv. Jurgio mokyklą.

eina

važiuoja

skris

išvyks

lanko

4. **play** – žaisti, lošti, groti, skambinti, vaidinti, apsimesti

Žodis	*Kada tinka*	*Pavyzdys*
žaisti lošti	Žaidimai žaidžiami. Kortomis lošiama. Šaškėmis, šachmatais ir pan. žaidžiama arba lošiama.	Vaikai žaidžia slėpynes. Dėdė su kaimynais lošia kortomis. Mirga ir Algis žaidžia (lošia) šaškėmis.
groti	Grojama vargonais, smuiku, armonika	Donatas groja vargonais.
skambinti	Skambinama pianinu, kanklėmis	Danutė skambina pianinu.
vaidinti	Vaidinama teatre.	*He played the part of Hamlet.* Jis vaidino Hamleto rolę.
apsimesti	Apsimetama, norint apgauti.	*The dog played dead.* Šuo apsimetė negyvu.

5. **get** – gauti, pirkti, tapti

Žodis	*Kada tinka*	*Pavyzdys*
gauti	Už gaunamą daiktą nemokama. (Galima gauti dovaną, algą, laišką.)	Gavau laišką nuo pusbrolio. Gimtadieniui gavau stalo žaidimą. *(board game)*
pirkti	Perkama už pinigus.	Giedrė nusipirko striukę.
tapti	Tampama garsiu, dideliu, nesveiku, ir t. t.	*He got sick.* Jis susirgo. *He got rich quickly.* Jis greit praturtėjo.

Pratimas 2

Išverskite šiuos sakinius į lietuvių kalbą.

1. Ask your mother for a new shirt.

   _____

2. I would have gotten the shoes, but I didn't like the color.

   _____

3. The man ate greedily, as if he were very hungry.

   _____

4. Please play the piano when you finish playing checkers.

   _____

5. Let's ask him to our house for dinner.

   _____

6. My father used to play the violin.

   _____

7. Are you going to California this year?

   _____

8. The teacher asked me if I did my homework.

   _____

9. I got a bike for Christmas.

   _____

10. I'm getting tired of peanut butter sandwiches.

    _____

11. Go to the store and get two loaves of bread.

    _____

12. Mike's father played Santa Claus last year.

    _____

13. If you stay out in the rain, you'll get sick.

    _____

14. The old men were playing cards.

    _____

15. When it saw the wolf, the little animal played dead.

    _____

6. **because** – nes, todėl, kad, kadangi

Žodis	*Kada tinka*	*Pavyzdys*
nes	vartojami sakinio viduryje	Dirbu, nes man reikia pinigų.
todėl, kad		Dirbu todėl, kad man reikia pinigų.
kadangi	vartojamas sakinio pradžioje ir kartais viduryje	Kadangi man reikia pinigų, dirbu.

that's why – todėl, užtai

Žodis	*Angliškai*	*Pavyzdys*
todėl	*I need money, that's why I work.*	Man reikia pinigų. Todėl dirbu.
užtai		Man reikia pinigų, užtai dirbu.

because of – dėl

Žodis	*Angliškai*	*Pavyzdys*
dėl	He came because of me.	Jis dėl manęs atėjo.

Pratimas 3

Brūkšnių vietose įrašykite žodžius **todėl, nes** arba **kadangi.**

1. Mano draugė gera: _____ aš ją myliu.
2. Savo draugę myliu, _____ ji yra gera.
3. _____ rytoj sekmadienis, šįvakar vėliau gulsiu.
4. Nevažiuosiu į šokius _____, kad blogai jaučiuosi.
5. Neisiu į sporto aikštę, _____ ten nėra mano draugų.
6. Rytoj reikės daugiau mokytis, _____ poryt bus rašomasis darbas.
7. _____ pamečiau tušinuką, turėsiu rašyti pieštuku.
8. Smarkiai lyja. _____ pas tave neateisiu.
9. Žmogus pavogė kepalą duonos, _____ jis buvo labai alkanas.
10. Su Jumis nenoriu važiuoti _____, kad Jūs neatsargiai vairuojate.
11. Mamytė tarkuoja krienus. _____ nemėgstu jų kvapo, į virtuvę neisiu.
12. Nemėgstu žuvies kvapo. _____ į virtuvę neisiu.

7. **look** – žiūrėti, atrodyti, būti panašiems, saugoti, ieškoti

Žodis	*Kada tinka*	*Pavyzdys*
žiūrėti	*look at* – žiūrima į ką nors	Vaikas ilgai žiūrėjo į kačiuką.
atrodyti	*look like* – atrodoma kaip nors	Vaisiai gražiai atrodė.
būti panašiems	*look alike* – atrodo taip pat	Dvyniai buvo labai panašūs.
saugoti	*look after* -	Marytė saugo savo sesutę.
ieškoti	*look for*	Jonas ieško paslėpto laiško.

8. **love** – mylėti, mėgti, patikti

Žodis	*Kada tinka*	*Pavyzdys*
mylėti	Mylime Dievą, tėvynę, žmones, idėjas, bet ne daiktus.	Mylėk Dievą visa širdimi. Jonas myli Audronę. Lietuviai myli Lietuvą.
mėgti	Mėgstame daiktus.	Aš mėgstu obuolinį pyragą.
patikti	Patinka daiktai ir žmonės.	Man patinka pyragai. Aldonai patinka istorijos mokytojas. Rimui patinka literatūra.

9. **know** – žinoti, pažinti, mokėti

Žodis	*Kada tinka*	*Pavyzdys*
žinoti	Žinome faktus.	Žinau, kur mama išėjo. Žinau, kad žemė ne plokščia.
pažinti	Pažįstame žmones.	Taip, aš pažįstu Adomą Reklaitį.
mokėti	Mokame kalbas, amatus, mokslus.	Jis moka prancūzų kalbą. Birutė moka siūti. Andrius jau moka rašyti.

10. **call** – šaukti, skambinti, vadintis; **call for – *reikalauti, reikėti***

Žodis	*Kada tinka*	*Pavyzdys*
šaukti	Šaukiamas tas, kuris gali girdėti šaukiančio balsą	Pašauk vaikus pietų. Mama šaukė Paulių, bet jis negirdėjo.
skambinti	Skambinu telefonu.	Kai paskambinsi, pasikalbėsim.
vadintis	Daiktai vadinami savo vardais.	*What is that thing called?* Kaip tas daiktas vadinasi?
reikėti	Pagal ką nors reikia	*My recipe calls for two cups of sugar.* Pagal mano receptą reikia dviejų puodukų cukraus.

11. **hole** – skylė, duobė

Žodis	*Kada tinka*	*Pavyzdys*
skylė	Skylė matoma iš abiejų pusių.	Mano marškiniuose yra skylė.
duobė	Duobė turi dugną	Iškasiau duobę mažai obelėlei.

12. **one** – vienas, toks

Žodis	*Angliškai*	*Pavyzdys*
vienas	*I took only one piece of candy.*	Pasiėmiau tik vieną saldainį.
toks	*I have one too.*	Ir aš tokį turiu.

Pratimas 4

Išverskite šiuos sakinius į lietuvių kalbą.

1. If you want to play tennis, call me after school.

_____

2. I love strawberry ice cream.

_____

3. Do you know my neighbors?

_____

4. The dog dug three holes in the garden.

_____

5. Do you know Spanish?

_____

6. Jonas loves Daina and wants to marry her.

_____

7. Look after your little sister until I come back.

_____

8. Call louder – they can't hear you.

_____

9. Your coat looks nice.

_____

10. Do you know what time it is?

_____

11. This tree is called an oak.

_____

12. I don't know if she knows how to knit.

_____

13. Before going to Boston I always call my aunt who lives there.

_____

14. I'm looking for my books.

_____

15. I want a green jacket, but I don't know if I'll be able to find one.

_____

13. **catch** – pagauti, susirgti, suspėti

Žodis	*Kada tinka*	*Pavyzdys*
pagauti	Pagaunamas judantis daiktas.	Vaikas pagavo sviedinį. Katė pagavo pelę.
susirgti	Susergama užkrečiama liga.	*I caught a cold.* Susirgau sloga.
suspėti	Suspėjama į traukinį, lėktuvą, autobusą.	*He caught the early bus.* Jis suspėjo į ankstyvąjį autobusą.

catch on – suprasti, prigyti, įeiti į madą

Žodis	*Angliškai*	*Pavyzdys*
suprasti	*He finally caught on.*	Jis pagaliau suprato.
prigyti, įeiti į madą	*Colored shirts caught on this year.*	Spalvoti marškiniai šįmet įėjo į madą.

catch up with – pavyti

Žodis	*Angliškai*	*Pavyzdys*
pavyti	*Walking fast, I caught up with Ann.*	Greit eidama, pavijau Oną.

pagaus

susirgo

Nespėjo, gal pavys?

Ar prigis?

14. **full** – pilnas, sotus

Žodis	*Kada tinka*	*Pavyzdys*
pilnas	Daiktai gali būti pilni.	Tas ąsotis pilnas šviežio pieno.
sotus	Žmonės ir gyvuliai yra sotūs.	Po tokių pietų mes visi tikrai sotūs.

Niekada nesakoma, kad privalgęs žmogus ar priėdęs gyvulys yra „pilnas“. Jis yra **sotus.**

15. **name** – vardas, pavardė, įvardyti

Žodis	*Angliškai*	*Pavyzdys*
vardas	*first name*	*My name is Tom.* Mano vardas Tomas.
pavardė	*last name*	*My last name is Simutis.* Mano pavardė yra Simutis.
įvardyti	*to name or list*	*Name the Scandinavian countries.* Įvardykite Skandinavijos kraštus.

16. **night** – naktis, vakaras

Žodis	*Kada tinka*	*Pavyzdys*
naktis	laikas nuo vakaro iki ryto	*I slept well all night.* Aš visą naktį giliai miegojau.
vakaras	dienos pabaiga, laikas tarp sutemos ir vidurnakčio	*I'm going to the dance tonight.* Šį vakarą važiuosiu (ar eisiu) į šokius.

17. **short** – trumpas, žemas

Žodis	*Kada tinka*	*Pavyzdys*
trumpas	neilgas	trumpas sijonas, trumpi plaukai, trumpa naktis ir t.t.
žemas	neaukštas, turįs nedidelį mastą nuo apačios į viršų	žemas žmogus, žemas medis, žemas kambarys

to be short – ko nors trūkti

Žodis	*Angliškai*	*Pavyzdys*
ko nors trūkti	*I'm short of money.*	Man trūksta pinigų.

Žema senutė su trumpa lazda ir žemas šuniukas su labai trumpom kojom.

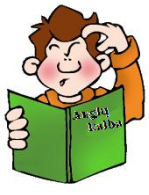
Trūksta vietos!

18. **take** – imti, mokytis, naudotis susisiekimo priemone, nunešti ar nuvežti

Žodis	*Angliškai*	*Pavyzdys*
imti	*Take this book.*	Paimk šią knygą.
mokytis	*I'm taking French this year.*	Šįmet mokausi prancūzų kalbos.
naudotis susisiekimo priemone	*I'm taking a plane to Chicago.*	Į Čikagą skrisiu lėktuvu.
nunešti ar nuvežti	*Take the dishes to the kitchen.*	Indus nunešk į virtuvę.

imk

mokykis

važiuosim autobusu

nešk

Pratimas 5

Išverskite šiuos sakinius į lietuvių kalbą.

1. I will call Daiva after school because I left my French notebook at her house last night.
_____
2. I don't want another piece of cake – I'm full already.
_____
3. She is always first because her last name begins with an A.
_____
4. I'm taking both French and Spanish this year.
_____
5. I'll take a plane to Cleveland and then drive to Akron.
_____
6. The fireman caught the child who jumped out the window.
_____
7. His first name is the same as mine. _____
8. The sick child cried all night, but fell asleep at dawn.
_____
9. All the dresses she tried on were too long because she is so short.
_____
10. If we hurry, we can still catch the four o'clock flight to Boston.
_____
11. I wanted to get the book about rockets, but I was two dollars short.
_____
12. I had to exchange the curtains because they were too short.
_____
13. Take this letter home to your mother. _____
14. The cabinet was full of old books and newspapers.
_____
15. If you go into Mary's room, you'll catch the measles.
_____
16. Name the largest lakes in Lithuania.
_____
17. Take a piece of cake. _____
18. If we walk faster we'll catch up with them.
_____
19. When the problem was explained one more time, he caught
_____
20. He got a balloon. I want one, too.
_____

19. **somebody, someone, something** – kažkas, kas nors

Žodis	*Kada tinka*	*Pavyzdys*
kažkas	Nežinia kas. Žodis kažkas vartojamas kalbant apie praeitį ar dabartį ir pabrėžiant, kad minimo asmens ar daikto tapatybė kalbėtojui nežinoma.	Kažkas buvo atėjęs. Čia kažkas netvarkoj.
kas nors	Šis ar tas, bet kas. Įvardis kas nors dažniausiai vartojamas kalbant apie ateitį.	Gal kas nors ateis. Gal šis įrankis bus kam nors reikalingas. Pasiimk ką nors.

20. **thick** – storas, tirštas, tankus

Žodis	*Kada tinka*	*Pavyzdys*
storas	Būdvardis storas apibūdina daiktą, kuris nekeičia savo formos.	Storas popierius, ledas, vyras. Stora medžiaga, knyga, adata.
tirštas	Silpnai tekantis, nekietas, bet ir ne visai skystas.	Tirštas padažas, tirštas rūkas.
tankus	Kas nors su mažais tarpais.	Tankus miškas, tanki žolė, tankios šukos, tanki medžiaga.

storas medis

tirštas medus

tankus miškas

21. **table** – stalas, lentelė

Žodis	*Kada tinka*	*Pavyzdys*
stalas	Stalas yra baldas.	Valgomasis stalas, rašomasis stalas.
lentelė	Lentelė yra informacija, surašyta skiltimis, skaičiais ir pan.	Daugybos lentelė.

22. **pick** – surinkti, išrinkti, skinti

Žodis	*Angliškai*	*Pavyzdys*
surinkti	*Pick up the toys.*	Surink žaislus.
išrinkti	*Pick (choose) the one you want.*	Išsirink, kurio nori.
skinti	*We picked all the apples (off the trees).*	Nuskynėme visus obuolius.

surinko

išsirinks

skynė

pick on – be reikalo prisikabinti, skriausti

Žodis	*Angliškai*	*Pavyzdys*
be reikalo prisikabinti, skriausti	*The boss is picking on me.* *The bully began picking on the shy boy.*	Viršininkas prie manęs prisikabino, ieško priekabių. Peštukas prisikabino prie nedrąsaus berniuko ir pradėjo jį skriausti.

23. **respect** – pagarba, gerbti, atžvilgis

Žodis	*Angliškai*	*Pavyzdys*
pagarba, gerbti	*Respect your elders.*	Gerbk vyresniuosius.
atžvilgis	*In this respect, she is wrong.*	Šiuo atžvilgiu ji klysta.

with respect to – ryšium su

Žodis	*Angliškai*	*Pavyzdys*
ryšium su	*Consider the outing's benefits in respect to its cost.*	Pagalvokite apie išvykos naudą ryšium su jos kaina.

24. **swear** – prisiekti, keiktis

Žodis	*Angliškai*	*Pavyzdys*
prisiekti	*To make a solemn oath.*	Prisiekiu, kad sakiau tiesą.
keiktis sakyti piktus, šiurkščius žodžius	*To curse, use bad language*	Perpykęs žmogus nusikeikė.

25. **stick** – įstrigti, lipti, durti, įkišti, ištvermingai laikytis

Žodis	*Angliškai*	*Pavyzdys*
įstrigti	*The car got stuck in the snow.*	Automobilis įstrigo sniege.
lipti	*The stamp won't stick to the envelope.*	Ženklas nelimpa prie voko.
durti	*I stuck myself with a needle.*	Įsidūriau adata.
įkišti	*He stuck his left hand in his pocket.*	Jis įkišo kairę ranką į kišenę.
ištvermingai laikytis	*Stick to your diet.*	Laikykis dietos.

strigo

prilipo

įdūrė

laikytis plano

Pratimas 6

Išverskite šiuos sakinius į lietuvių kalbą.

1. Take a thick sweater to camp._____
2. The insurance agent was studying infant mortality tables.
_____
3. Somebody picked all the flowers in our yard while we were gone.
_____
4. The farmer began to swear when his wagon got stuck in the mud.
_____
5. The big boy was picking on his smaller classmates.
_____
6. We each got a bowl of thick tomato soup.
_____
7. Pick all the ripe tomatoes._____
8. It was hard to make our way through the thick underbrush.
_____
9. Let's make a cake – somebody might come over tomorrow.
_____
10. You must respect all your teachers, even if you don't like some of them.
_____
11. Take this money and get something to eat.
_____
12. I picked the black kitten and my friend took the tabby.
_____
13. I swear that I didn't see the wallet._____
14. The iron railing was so cold that my hand stuck to it when I touched it.
_____
15. Pick up the pea pods that fell on the floor and put them on the table.
_____
16. Stick to your beliefs, even if your friends disagree with you.
_____
17. In this respect, the novel is good._____
18. The boy stuck the shovel so deeply into the ground that it got stuck and he couldn't get it out._____
_____
19. I saw that man somewhere before.
_____

IDIOMATINIAI POSAKIAI

Kiekvienoje kalboje yra idiomatinių posakių (išsireiškimų, būdingų tik tai kalbai). Jų negalima į kitą kalbą versti pažodžiui.

Čia duota tik dalis dažnai vartojamų angliškų idiomatinių posakių, kurių lietuvių kalbon pažodžiui versti negalima. Dažnas lietuviškų knygų ir periodinių leidinių skaitymas jums padės pažinti ir taisyklingai išversti kitus panašius išsireiškimus.

Nr.	*Angliškai*	*Lietuviškai*
1.	*I'm glad to see you're back.*	Džiaugiuosi, kad sugrįžai.
2.	*To come back*	Sugrįžti
3.	*To go back on one's word*	Nesilaikyti savo žodžio, neištesėti pažado.
4.	*You better do your homework.*	Būtinai paruošk pamokas.
5.	*Baker's dozen*	velnio tuzinas
6.	*Day by day: day in and day out*	diena iš dienos
7.	*All but one*	visi, išskyrus vieną
8.	*He came down with the flu.*	Jis susirgo gripu.
9.	*The fire died out.*	Ugnis išblėso.
10.	*The wind died down.*	Vėjas nutilo.
11.	*To do without*	apsieiti be ko nors
12.	*We're going down to the farm*	Važiuosime (vyksime) į ūkį.
13.	*Downtown*	miesto centras
14.	*Why on earth?*	kuriam galui, kodėl gi?
15.	*At first*	Pradžioje
16.	*I got a flat tire.*	Padanga prakiuro.
17.	*To play for money*	lošti iš pinigų
18.	*He is going out for basketball.*	Jis žais krepšinį. Jis stengsis patekti į krepšinio komandą.
19.	*The lights went out.*	Šviesos užgeso.
20.	*It goes without saying*	savaime aišku
21.	*To win hands down*	lengvai laimėti
22.	*I have a headache.*	Man skauda galvą.
23.	*I have a cold.*	Sergu sloga.
24.	*I had a hot dog for lunch.*	Priešpiečiams valgiau dešrainį.
25.	*The car broke down.*	Automobilis sugedo.
26.	*Have him do it.*	Tegul jis tai padaro. Liepk jam tai padaryti.
27.	*She had her coat on.*	Ji buvo apsivilkusi apsiaustu.
28.	*On the one hand – on the other hand*	Iš vienos pusės – iš kitos pusės

Pratimas 7

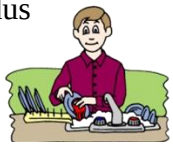
Išverskite šiuos sakinius į lietuvių kalbą.

1. You better come home right away._____
2. Since I can't afford that coat, I'll have to do without it.
   _____
3. Five years later he came back – he didn't like Spain.
   _____
4. He had his new shoes on.
   _____
5. We may play cards at recess, but not for money.
   _____
6. He has a lot of friends because he never goes back on his word.
   _____
7. I was late to school because our car broke down.
   _____
8. Why on earth didn't you tell me that you plan to go out for tennis?
   _____
9. On the one hand, living downtown is nice because so many stores are close; on the other hand, I would miss having a garden._____
   _____
10. Have your brother go down to the library and get you that book.
    _____
11. It goes without saying that I was scared when I got a flat tire late at night in a strange neighborhood._____
    _____
12. When I came down with pneumonia, Vytas sent me a card and a whole baker's dozen of roses._____
    _____
13. At first, we thought that we would win this game hands down.
    _____
14. I have a headache and my brother has a cold.
    _____
15. We had cake and ice cream for dessert._____
16. When the lights went out, all but one of the babies began to cry.
    _____
17. When the bonfire died out we said goodnight and went back to our tents.
    _____
18. The wind died down and it began to rain.
    _____
19. Day by day, it's the same old troubles, the same old worries.
    _____

Idiomatinių posakių sąrašo tąsa

Nr.	Angliškai	Lietuviškai
29.	*To do a great (fantastic) job*	puikiai (nuostabiai) atlikti darbą
30.	*Indian summer*	bobų vasara
31.	*Keep on reading.*	Nenustok skaityti. Tęsk skaitymą.
32.	*Keep up with*	Neatsilikti
33.	*Keep your shirt on!*	Nesikarščiuok. Būk kantrus.
34.	*To go to great lengths*	įdėti daug pastangų
35.	*For a long time*	Ilgai
36.	*For the life of me I can't*	niekaip negaliu; nors užmušk, negaliu
37.	*To lose one's mind*	išeiti iš proto, išprotėti
38.	*To lose one's head*	iš susijaudinimo nebesiorientuoti
39.	*To lose one's temper*	nebesusivaldyti iš pykčio
40.	*Kiss and make up, to make up*	susitaikyti
41.	*To put on make-up* *(Make-up – makiažas, veido kosmetika)*	pasidažyti
42.	*To change one's mind*	pakeisti nuomonę
43.	*If you don't mind*	jei jūs nieko prieš
44.	*To mutiply by, to divide by*	dauginti iš, dalyti iš
45.	*To make friends*	susidraugauti
46.	*To make oneself at home*	jaustis kaip namie
47.	*To make money*	uždirbti pinigų
48.	*He'll make a good worker*	Iš jo bus geras darbininkas.
49.	*To make it somewhere in time*	suspėti
50.	*To make up one's mind*	apsispręsti

Anglų kalboje dažnai vartojami žodžiai **make** ir **do**. Lietuvių kalboje šiuos žodžius dažnai atstoja veiksmą tiksliau išreiškiantys veiksmažodžiai.

Make		***Do***	
make a sweater	megzti megztuką 	*do the dishes*	plauti indus
make a dress	siūti suknelę 	*do homework*	ruošti pamokas
make a cake	kepti tortą 	*do a problem*	spręsti uždavinį

Pratimas 8

Išverskite šiuos sakinius į lietuvių kalbą.

1. We have to make the beds and do the dishes before we go to school.

   _____

2. The doctors did a fantastic job on the injured man.

   _____

3. He went to great lengths to get that job._____
4. It's such a beautiful Indian summer day, and we have to do homework!

   _____

5. Keep your shirt on!_____
6. For a long time my uncle tried to keep up with his neighbors, but then he realized he wasn't making enough money._____

   _____

7. I made a lot of friends at camp._____
8. For the life of me, I can't remember which suitcase I put the make-up in.

   _____

9. If the people next door don't stop making that noise, I'm going to lose my mind.

   _____

10. Make yourself at home._____
11. Keep on doing the problems on page 79 until the bell rings.

    _____

12. When the fire broke out some people lost their heads and couldn't even find the door.

    _____

13. My brother loses his temper easily, but he's quick to kiss and make up, too.

    _____

14. I changed my mind – I'll make cookies instead of a cake.

    _____

15. If you don't mind, I'll open the window._____
16. If he does as well in college as he's doing in high school, he'll make a good chemist.

    _____

17. Make up your mind – I'm tired of waiting.

    _____

18. I made it home before the storm._____

Idiomatinių posakių sąrašo tąsa

Nr.	Angliškai	Lietuviškai
51.	*To talk on the phone*	Kalbėti telefonu
52.	*He lives on 16th street.*	Jis gyvena 16-toje gatvėje.
53.	*He works on a farm.*	Jis dirba ūkyje.
54.	*Do it, or else!*	Jei to nepadarysi, bus blogai.
55.	*To pass a test*	Gauti patenkinamą pažymį už rašomąjį darbą
56.	*To pass an exam*	išlaikyti egzaminą
57.	*To put up with*	Pakęsti
58.	*It's out of the question*	negali būti ir kalbos; tai neįmanoma
59.	*The matter in question*	svarstomas klausimas
60.	*Three in a row*	trys iš eilės
61.	*To run for office*	Kandidatuoti
62.	*To run out of*	Pritrūkti
63.	*To run into someone*	netikėtai sutikti
64.	*To run up a bill*	daug pinigų išleisti
65.	*In the long run*	tolimoje perspektyvoje, per ilgą laiką
66.	*Run of the mill*	vidutiniškas, pusėtinas
67.	*How do you say "concept" in Lithuanian?*	Kaip lietuviškai „concept“?
68.	*His hair stood on end*	Jo plaukai pasišiaušė.
69.	*I can't stand it.*	Nekenčiu.
70.	*To be awfully stuck up*	baisiai (labai) įsivaizduoti
71.	*To take off*	išskristi, greit išvykti, nedirbti
72.	*To tell apart*	Atskirti
73.	*To turn down a suggestion*	atmesti pasiūlymą
74.	*To turn loose*	paleisti, išlaisvinti
75.	*My turn*	mano eilė
76.	*I have no use for it.*	Jis man nereikalingas.
77.	*To walk away with*	išnešti, pavogti
78.	*I'm tired of it*	man nusibodo
79.	*Close up*	iš arti
80.	*To come up with (an idea)*	sugalvoti
81.	*To have a good time*	smagiai praleisti laiką
82.	*Two years ago*	prieš dvejus metus
83.	*To answer the door*	atidaryti duris
84.	*To answer the phone*	atsiliepti, pakelti ragelį
85.	*After school*	po pamokų
86.	*After church*	po pamaldų

Pratimas 9

Išverskite šiuos sakinius į lietuvių kalbą.

1. „Do your homework right now, or else!” said Mother to Daina, who was talking on the phone._____

   _____

2. How do you say “incentive” in Lithuanian?_____
3. I was going to make a cake, but I ran out of sugar.

   _____

4. He came up with some good suggestions, but the other members turned them down.

   _____

5. I can’t stand her because she is awfully stuck up.

   _____

6. The maid walked off with the metal ash tray, but I didn’t miss it because I really had no use for it._____

   _____

7. My grandfather used to live on the farm when he was a boy, but now he lives in Cleveland, on East 185th Street._____

   _____

8. I got the wrong answer because I forgot to divide by three, but I still passed the test.

   _____

9. When I saw the murderers who had been turned loose from close up, my hair stood on end._____

   _____

10. I got three winning lottery tickets in a row, but I know that if I keep on playing, in the long run I’ll lose money._____

    _____

11. I ran into the twins downtown and I couldn’t tell them apart, they looked so much alike.

    _____

12. We had a good time at the picnic, even though it started raining.

    _____

Pratimas 10

Išverskite šiuos sakinius į lietuvių kalbą.

1. It's your turn to do the dishes, so I'll watch TV, even if the program is just a run of the mill comedy._____

   _____

2. If you don't pass the exams, you won't graduate from high school.

   _____

3. Joining that organization is out of the question because they meet on Saturdays.

   _____

4. I won't put up with that dog any longer. Get rid of it.

   _____

5. The matter in question is whether we can afford to run up such a big bill.

   _____

6. I'm tired of oatmeal._____
7. The flight to Paris takes off at 7:20 pm._____
8. He is running for treasurer of the council._____
9. The phone is ringing. Answer it._____
10. Twenty-five years ago, a loaf of bread used to cost eighty-one cents.

    _____

11. When I answered the door, I was surprised to see my sister, whom I hadn't seen in four years._____

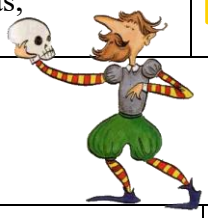
    _____

12. Come over to my house after school._____

SKIRTINGŲ REIKŠMIŲ TARPTAUTINIAI ŽODŽIAI

Tarptautiniai žodžiai dažniausiai reiškia tą patį visose kalbose. Tačiau yra nelietuviškos kilmės žodžių, kurių reikšmės lietuvių ir anglų kalbose skiriasi. Įsidėmėkite šiuos dažnai vartojamus žodžius:

artistas	**artist**
Meno kūrinių atlikėjas, vaidintojas, aktorius *(performer)*	Menininkas, dailininkas

ekspertas	**expert**
dalyko žinovas, kviečiamas specialiam tyrimui kam nors nustatyti *(investigator, forensic specialist)*	1) specialistas, prityręs amatininkas 2) ekspertas

fakultetas	**faculty**
universiteto skyrius, apimantis kurią nors mokslo šaką: matematikos fakultetas – *mathematics department*; medicinos fakultetas – *medical school*; teisės fakultetas – *law school*	mokyklos ar universiteto mokytojų/dėstytojų kolektyvas

insultas	**insult**
Staigus galvos smegenų kraujotakos sutrikimas *(stroke)*	Užgidimas, užgaulė žodžiu

kabinetas	**cabinet**
1) darbo kambarys (gydytojo, advokato, ...) *(study, office, examining room)* 2) ministrų kabinetas	1) spinta, spintelė 2) ministrų kabinetas (*President's cabinet*)

klozetas	**closet**
tualetas, unitazas (toilet)	drabužinė, sandėliukas

komoda	**commode**
miegamojo baldas su stalčiais *(chest of drawers, dresser)*	1) klozetas 2) komoda

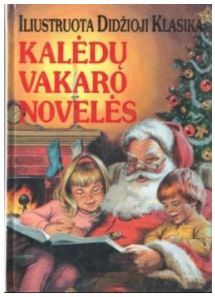
kompleksija	**complexion**
kūno sudėtis, išvaizda *(body build*)	odos spalva

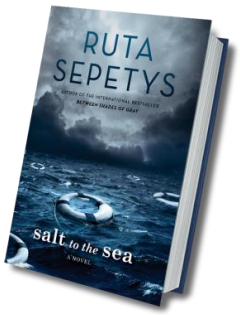
kopija	**copy**
reprodukcija ar nuorašas (*a copy made from an original*)	1) kopija 2) egzempliorius - atskiras daiktas iš daugelio tokių pat daiktų
Lietuviškasis žodis kopija neturi antrosios angliškojo žodžio reikšmės. *Give me five copies of that book.* Duok man penkis tos knygos egzempliorius.	

novelė	**novel**
Nedidelis grožinės prozos kūrinys (*short story, novella*)	Romanas - ilgas, sudėtingo siužeto epinis veikalas

pretenduoti	**pretend**
ko nors siekti, reikšti tam dalykui teisę, kartais jos neturint (*to make pretensions*)	vaidinti, apsimesti, įsivaizduoti

prezervatyvas	**preservative**
co[illegible]m	konservantas

realizuoti	**realize**
įvykdyti	1) suvokti 2) realizuoti

replika	**replica**
trumpas, prieštaraujantis atsakymas, atkirtis kalbėtojui (*retort*)	modelis, reprodukcija, kopija

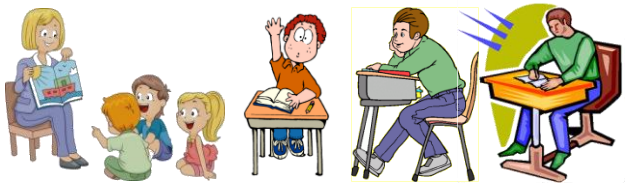

studentas	**student**
asmuo, kuris mokosi universitete ar panašioje aukštojoje mokykloje *(student at a post-secondary school)*	asmuo, kuris mokosi bet ką, bet kur

studijuoti	**study**
1) lankyti universitetą ar panašią aukštąją mokyklą 2) plačiai gvildenti, nagrinėti, tyrinėti	1) mokytis 2) tirti, tyrinėti, nagrinėti, stebėti

transliuoti	**translate**
perduoti radijo ar televizijos bangomis (*broadcast*)	1) versti, išversti (iš vienos kalbos į kitą) 2) perkelti

[illegible]versiteto, aukštosios ar aukštesniosios mokyklos	
sesija	**session**
egzaminai ar egzaminų laikotarpis	mokomo kurso laikas (semestras, trimestras, ketvirtis, šešios savaitės [illegible])

Pratimas 11

Išverskite šiuos sakinius į lietuvių kalbą.

1. He is an expert television repairman._____
2. Is there another copy of this book in the library?

   _____
3. The FBI sent an investigator to help the local police investigate the murder.

   _____
4. We have to read a short story for homework.

   _____
5. My uncle made a really good replica of the cathedral.

   _____
6. The doctor will soon be in her office._____
7. My little brother dropped the goldfish into the toilet.

   _____
8. That soup contains no preservatives._____
9. He finally realized that he probably won't get into medical school.

   _____
10. The new station will begin broadcasting in August.

    _____
11. My uncle Joseph had a stroke two years ago, but now he is all right.

    _____
12. The actors were professionals from London.

    _____

13. The speaker was interrupted by frequent shouts from the audience and responded with funny retorts._____

_____

14. I'm going to make a copy of my report card and send it to my aunt in California.

_____

15. „Aštuoni lapai“ is my favorite novel._____

16. Who translated that book?_____

17. Čiurlionis is famous both as an artist and as a composer.

_____

18. I can't go to the show tonight because I have to study.

_____

19. She has a fair complexion._____

20. Our house doesn't have enough closets.

_____

21. Don't pretend that you are innocent._____

22. We bought new kitchen cabinets._____

23. My eight year old cousin is an excellent student.

_____

24. Did you register for the spring session yet?

_____

25. He studied a bit of chemistry and now wants to be recognized as a scientist.

_____

ŽODŽIAI, NETURINTYS ANGLIŠKŲ ATITIKMENŲ

Reikia įsidėmėti, kaip jie vartojami, ir jų nevengti.

Savybinis įvardis savo ir sangrąžinis įvardis savęs

Anglų kalboje yra savybiniai įvardžiai my, your, his, her, our, their, kurie atitinka lietuviškuosius mano, tavo, jo, jos, mūsų, jūsų, jų. Bet lietuvių kalboje dažnai vartojamas įvardis savo tiesioginio atitikmens anglų kalboje neturi.

Įvardžiai	
my	mano, savo
your	tavo, savo
his	jo, savo
hers	jos, savo
our	mūsų, savo
your	jūsų, savo
their	jų, savo

Ten, kur mes vartojame įvardį savo, angliškai kartais pridedamas žodis own (pvz.: Rašau savo pieštuku. I'm writing with my own pencil.). Bet žodį own amerikiečiai vartoja tik tada, kai nori pabrėžti daikto nuosavybę. Dažniausiai lietuviškasis savo anglų kalbon verčiamas žodžiais my, your, his, her, our, ar their.

Lietuviškai	*Angliškai*
Atsinešiau visus savo vadovėlius.	*I brought all my textbooks.*
Andrius atnešė visus savo vadovėlius.	*Andrius brought all his textbooks.*

Čia mano senelis.

Aš šoku su savo seneliu.

Kaip nuspręsti, kur reikalingas įvardis savo? Reikia žiūrėti į sakinio veiksnį. Įvardis savo visada pavaduoja sakinio veiksnį.

Sakinys	*Paaiškinimas – kodėl savo ar kitas įvardis?*
Algis ieško savo knygų.	Knygos priklauso sakinio veiksniui – Algiui.
Nerandu savo knygų.	Suprastas sakinio veiksnys yra aš. Knygos priklauso veiksniui.
Atsinešk savo knygas.	Suprastas veiksnys yra tu. Knygos priklauso veiksniui.
Kur yra tavo knygos?	Sakinio veiksnys yra knygos. Žodis tavo pavaduoja ne sakinio veiksnį, o ką kitą – asmenį, į kurį kreipiamasi.
Nemačiau jo knygų.	Suprastas veiksnys yra aš. Knygos priklauso ne veiksniui (man), bet kam kitam.

Čia jo tėvelis.
Jonas su savo tėveliu eina pasivaikščioti.

Marytė ir jos mama eina pasivaikščioti
Marytė su savo mama eina pasivaikščioti.

Sudėtiniuose sakiniuose žiūrime į tą sakinio dalį, kurioje yra įvardis, nurodąs nuosavybę.

Sakinys	*Paaiškinimas – savo ar kitas įvardis?*
Jurgis eis ten, kur jo draugai eis.	Čia yra sudėtinis sakinys. Įvardis yra šalutiniame sakinyje. Tai atrandame šalutinio sakinio veiksnį: draugai. Įvardis pavaduoja ne draugus, o Jurgį. Todėl vartojamas įvardis jo, o ne savo.
Romas nueis ten, kur pamatys savo draugus.	Čia taip pat sudėtinis sakinys, kurio šalutiniame sakinyje yra įvardis. Šalutinio sakinio veiksnys yra jis arba Romas. Draugai priklauso tam veiksniui, todėl vartojamas įvardis savo.

Norint nustatyti, ar reikia žodžio savo dalyvinėje ar pusdalyvinėje žodžių grupėje, ją reikia paversti šalutiniu sakiniu ar sutaptinio sakinio dalimi.

Sakinys su dalyviu	*Sudėtinis sakinys be dalyvio*
Matėme žmogų, einantį pro mūsų kiemą.	Matėme žmogų, *kuris ėjo* pro mūsų kiemą.
Sakinys su pusdalyviu	*Sutaptinis sakinys*
Žmogus skubėjo, dažnai pasižiūrėdamas į savo laikrodį.	Žmogus skubėjo ir dažnai žiūrėjo į savo laikrodį.

Panašus į savybinį įvardį savo yra sangrąžinis įvardis **savęs**. Šis įvardis yra linksniuojamas (savęs, sau, save, savimi, savyje), tik neturi vardininko ir šauksmininko linksnių. Jis vartojamas ten, kur angliškai sakytume myself, yourself, himself, herself. Vardininko linksnyje tuo atveju vartojami asmeniniai įvardžiai – aš, tu, jis, ji – su pažymimuoju įvardžiu pats. Pvz.: Aš pats tai mačiau.)

savęs	myself, yourself, himself
sau	for myself, for yourself, for himself...
save	myself, yourself, himself
savimi	(with) myself, (with) yourself, (with) himself...
savyje	in myself, in yourself, in himself...

myself	aš pats
yourself	tu pats
himself	jis pats
herself	ji pati
ourselves	mes patys
yourselves	jūs patys
themselves	jie patys, jos pačios

Ona perka sau batus.

Ji savęs nemato teisingai.

Pratimas 12

Skliausteliuose duotus angliškus žodžius išverskite į lietuvių kalbą. Vienur reikės asmeninių įvardžių (aš, tu, jis, ji), kitur – savybinių (mano, tavo, savo), dar kitur – sangrąžinio (savęs). Įrašykite tinkamą žodžio linksnį.

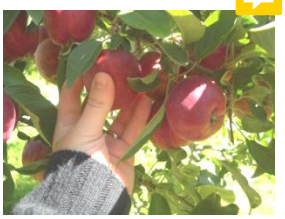
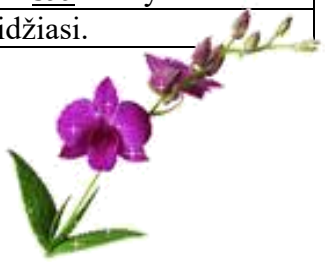
1. Žinau, kur _____ (you) padėjai _____ (your) knygas.
2. Aš pasiėmiau _____ (my) knygas ir išėjau.
3. Sutvarkiusi _____ (my) kambarį, išėjau pas _____ (my) draugę.
4. Eisiu į kiną su _____ (my) draugais.
5. Mergaitė žaidė su _____ (her) lėle.
6. Nepažįstu _____ (his) draugų.
7. Eisiu į šokius, jeigu _____ (my) draugai eis.
8. Pyragaitį ji nusipirko _____ (for herself).
9. Ji _____ (for me) nupirko saldainį.
10. Jurgis _____ (himself) gerai pažįsta.
11. Aš _____ (him) gerai pažįstu.
12. Vaikas veidrodyje nepastebėjo nei _____ (himself), nei _____ (me).
13. Arūnas pasitikėjo _____ (himself).
14. Nors kitus peikė, tų pačių ydų _____ (in herself) Ona nepastebėjo.
15. Rimas ieškojo berniuko, kuris buvo pasiskolinęs _____ (his) knygą.
16. Rita ieškojo berniuko, kuriam buvo paskolinusi _____ (her) knygą.
17. Mokytoja pašaukė vaiką, kuris buvo pametęs _____ (his) pirštines.
18. _____ (I) nereikėjo trintuko, nes _____ (my) sąsiuvinyje nebuvo klaidų.
19. _____ (I) nereikia šiukšlių dėžės, nes _____ (my) stalčiuje neradau šiukšlių.
20. Nerandu nei _____ (my), nei _____ (your) knygų.
21. Mylime _____ (our) tautą.
22. (I myself) _____ pasiklojau lovą.

Sangrąžiniai veiksmažodžiai ir daiktavardžiai

Sangrąžiniai veiksmažodžiai reiškia veiksmą, kuris yra kreipiamas į patį veikėją.

Sakinys	*Reikšmė*
Mirga prausiasi.	Tai reiškia, kad Mirga save prausia.
Mama prausia Onutę.	Mama prausia ką kitą.
Tėvas nusiskynė obuolį.	Reiškia, tėvas obuolį pats sau nuskynė.
Žiedai skleidžiasi.	Jie patys, savaime skleidžiasi.

prausiasi prausia nusiskina skleidžiasi

Sangrąžiniai veiksmažodžiai padaromi iš paprastųjų veiksmažodžių, pridedant dalelę si arba sutrumpintą s (prausti, praustis). Vienaskaitos pirmasis ir antrasis asmuo ir visų skaičių trečiasis asmuo gali turėti dalelytę si arba s. Tiesioginės nuosakos daugiskaitos pirmojo ir antrojo asmens, liepiamosios nuosakos ir bendraties formos vartojamos tik su sutrumpėjusia dalelyte s. Būsimojo laiko trečiasis asmuo baigiasi galūne sis.

Vienaskaita

	esamasis	*būtasis kar.*	*būtasis daž.*	*būsimasis*	*tariamoji*	*liepiamoji*
aš	prausiuos(i)	prausiaus(i)	prausdavaus(i)	prausiuos(i)	prausčiaus(i)	-----
tu	prausies(i)	prauseis(i)	prausdavais(i)	prausies(i)	praustumeis(i)	prauskis
jis/ji	prausias(i)	prausės(i)	prausdavos(i)	prausis	praustųs(i)	tesiprausia

Daugiskaita

	esamasis	*būtasis kar.*	*būtasis daž.*	*būsimasis*	*tariamoji*	*liepiamoji*
mes	prausiamės	prausėmės	prausdavomės	prausimės	praustumės	prauskimės
jūs	prausiatės	prausėtės	prausdavotės	prausitės	praustumėtės	prauskitės
jie/jos	prausias(i)	prausės(i)	prausdavos(i)	prausis	praustųs(i)	tesiprausia

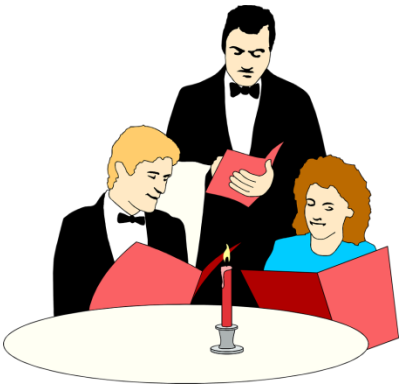
Jei sangrąžinis veiksmažodis turi priešdėlį, dalelytė si įsiterpia tarp priešdėlio ir šaknies (pvz.: nesiprausti, nusiprausti). Tokių veiksmažodžių asmenavimas nesiskiria nuo paprastųjų veiksmažodžių asmenavimo.

Sangrąžiniai daiktavardžiai padaromi iš daiktavardžių su priesagomis –imas ir –ymas, prie jų pridedant dalelytę si (o vienaskaitos vardininko linksnyje sis). Tokius daiktavardžius linksniuojant, dalelytė si nesikeičia. Jei sangrąžinis daiktavardis yra priešdėlėtas, dalelytė si įsiterpia tarp priešdėlio ir šaknies.

	Paprastas	*Sangrąžinis*	*Priešdėlėtas*
kas?	mokymas	mokymasis	nesimokymas
ko?	mokymo	mokymosi	nesimokymo
kam?	mokymui	mokymuisi	nesimokymui
ką?	mokymą	mokymąsi	nesimokymą
kuo?	mokymu	mokymusi	nesimokymu
kur?	mokyme	mokymesi	nesimokyme

Sangrąžinių daiktavardžių reikšmė panaši į sangrąžinių veiksmažodžių reikšmę.

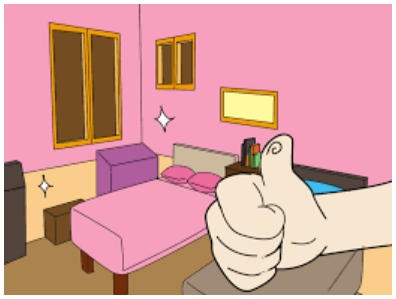
Pavyzdys	*Paaiškinimas*
Tėvas gyrė mokytoją už gerą mokymą. (Čia paprastas daiktavardis.)	Mokytojas mokė kitą asmenį – mokinį.
Tėvas gyrė sūnų už gerą mokymąsi. (Čia sangrąžinis daiktavardis.)	Sūnus pats mokėsi.

Šis restoranas žinomas gerą patarnavimą.

Valgykla įvertina mandagų patarnavimą.

Tėvelis pagyvedukrą už gerą kambario susitvarkymą.

Pratimas 13

Prieš kiekvieną sakinį yra duotas žodis. Iš to žodžio šaknies sudarykite žodį, kuris tiktų brūkšnio vietoje sakinyje.

1. kelti. Mamytė šįryt labai anksti _____.
2. jungti. Kadangi abi buvo nedidelės, organizacijos nutarė _____.
3. padirbti. Tomas ne tik sau įvairių švilpynių _____, bet ir kitiems jų _____.
4. pataisyti. Rimas savo automobilį vis pats _____.
5. keltis. Ankstyvas _____ mane vargina.
6. mokyti. Jeigu _____, nemokėsi.
7. rengti. Nijolė greit _____ ir _____ savo mažąją sesutę.
8. šukuoti. Ramunė ilgai _____.
9. barti. Kaimynų tarpusavio _____ girdėjo visa gatvė.
10. siūti. Dalia vilkėjo suknele, kurią buvo neseniai _____.
11. puošti. Mergaitės mėgsta _____.
12. kreiptis. Lietuvių liaudies dainose yra daug _____ į negyvus daiktus.
13. sukti. Salėje vikriai _____ šokėjų poros.
14. ruošti. Čia žmonės labai anksti pradeda _____ Kalėdoms.
15. pirkti. Sau _____ sąsiuvinį, o broliukui _____ saldainių.
16. maudyti. Vaikai mėgsta _____ ežere.
17. mokyti. Tėvams labai nepatiko sūnaus tinginiavimas, _____.
18. peštis. Už _____ pertraukos metu mokiniai buvo nubausti.
19. mąstyti. Senukas ilgai sėdėjo nejudėdamas, giliai _____.
20. mokyti. Pirmieji mokiniai gavo dovanų už gerą _____.

Jūs, tamsta

Anglų kalboje kreipimuisi ir pažymėjimui asmens, į kurį kreipiamasi, vartojama tik viena įvardžio forma – you. Žodis thou nebevartojamas. Lietuvių kalboje vartojame žodžius tu, jūs ir tamsta. Iš pagarbos Jūs ir Tamsta rašomi didžiąja raide.

<table>
<tr><td colspan="2">Žodžiu <u>tu</u> kreipiamasi į Dievą, šeimos narius, artimus draugus, vaikus ir gyvulius.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Žodžiais <u>Jūs</u> ir <u>Tamsta</u> kreipiamasi į suaugusius, kurie nėra artimi draugai ar šeimos nariai.

(Jaunimas žodį <u>Tamsta</u> retai tevartoja.)</td><td>Su įvardžiu Jūs vartojamas veiksmažodžio daugiskaitos antrasis asmuo.
Jūs esate labai geras.</td></tr>
<tr><td>Su Tamsta vartojamas veiksmažodžio vienaskaitos antrasis asmuo.
Tamsta esi labai geras.</td></tr>
</table>

Ėsti, lesti, lakti

Angliškai visi gyviai „valgo“ *(eat)* ir „geria“ *(drink)*. Lietuviškai sakome, kad žmonės valgo, gyvuliai ir žvėrys ėda, paukščiai lesa. Žmonės, paukščiai ir kai kurie gyvuliai geria. Katės, šunys ir jiems giminingi žvėrys laka.

valgo

geria

ėda

lesa

laka

Nudvėsti, pastipti, nugaišti, nudžiūti

Angliškai gyvybės netekimas išreikiamas žodžiu die. Lietuvių kalboje žmonės ir bitės miršta. Gyvuliai, žvėrys ir paukščiai nudvesia, pastimpa ir nugaišta. Augalai nudžiūva.

Tupėti, tūpti

Anglų kalboje žodis *sit* vartojamas, kalbant ir apie žmones, ir apie gyvulius. Lietuviškai sakoma, kad žmonės sėda ir sėdi, o gyvuliai ir paukščiai tupia ir tupi.

sėd

tupi

nutūpė

Pratimas 14

Išverskite šiuos sakinius į lietuvių kalbą.

1. “Here, kitty, kitty, kitty” called Nijolė, “I will give you something to eat.”

_____

2. Kastytis asked his teacher, “Where did you put the map?”

_____

3. The cat was sitting on the floor and looking up at me.

_____

4. “Sit!” said Auksė to her dog.

_____

5. The rose bush you gave me died, Mrs. Baltrus.

_____

6. My canary won't eat. I hope it doesn‘t die.

_____

7. Did the cat drink all the milk?

_____

8. Lord, why did you let my brother die?

_____

9. The pigeon alighted on the porch roof and just sat there.

_____

10. “I saw you downtown yesterday” said Rūta to her neighbor.

_____

11. “What are you eating?” Mother asked Antanas.

_____

12. “Will you go to the picnic with us?” Aldona asked the chaplain.

_____

13. “Do you have another dress like this one?” Aunt Mary asked the saleslady.

_____

Mažybiniai daiktavardžiai ir būdvardžiai

Mažybiniams ir maloniniams daiktavardžiams sudaryti vartojamos šios priesagos:

Priesaga	
elis	bernelis
elė	mergelė
ėlis	dobilėlis
ėlė	lelijėlė
ytis	Jonytis
ytė	mergytė
utis	vaikutis
utė	saulutė
ukas	šuniukas
užis	vargužis
užė	giružė
užėlis	bernužėlis
užėlė	dukružėlė

Šios rūšies daiktavardžius vartojame, norėdami parodyti daiktų mažumą arba malonumą.

Panašūs į mažybinius yra daiktavardžiai su priesagomis

Priesaga	
okas	berniokas
otė	mergiotė
ūkštis	vaikiūkštis
ūkštė	mergiūkštė
ėzas	vaikėzas

Tokiais daiktavardžiais dažniausiai pažymimi asmenys ar gyviai, kurie yra nebe visai maži, bet dar nesubrendę. Šie daiktavardžiai taip pat dažnai vartojami išreikšti minimo daikto ar asmens paženeminimui.

Pvz.: Geras vaikelis padėjo tetai,
o išdykęs vaikėzas išdaužė langus.

mergužėlė ir bernužėlis

mergaitė ir mergytė

vaikelis ir vaikėzas

šuniukas ir šuo

Mažybiniai ir maloniniai būdvardžiai sudaromi su šiomis priesagomis:

utis	utė	utėlis	utėlė	ukas	ukė	učiukas
mažutis	mažutė	minkštutėlis	minkštutėlė	mažiukas	mažiukė	švelnučiukas
ytis	ytė	intelis	intelė	okas	oka	učiukė
mažytis	mažytė	naujintelis	vienintelė	gerokas	geroka	švelnučiukė

Pratimas 15

Prie kiekvieno duoto daiktavardžio ir būdvardžio pridėkite vieną iš duotųjų priesagų ir tuos žodžius pavartokite sakiniuose. Kiekviena priesaga turi būti vartota nors vieną kartą. (Žodžių gimines ir linksnius galite pakeisti.)

Priesagos

elis elė ėlis ėlė ėzas ytis ytė okas oka otė učiukas ukas

ukė ūkštis ūkštė utis utė utėlis utėlė užė užėlė

Žodžiai

1. aukštas_____
2. aušra _____
3. aviža _____
4. ąžuolas _____
5. baltas _____
6. bitė _____
7. daina _____
8. katė _____
9. laiškas _____
10. linksmas _____
11. mama _____
12. mažas _____
13. merga _____
14. merga _____

15. paukštis _____
16. pelė _____
17. piktas _____
18. plonas _____
19. smulkus _____
20. šuo _____
21. šuo _____
22. švarus _____.
23. švelnus _____
24. tėvas _____
25. vaikas _____
26. vienas _____
27. žiema _____
28. žvirblis _____
29. Urbšaitis _____

Būdiniai

Būdiniai yra nekaitomos veiksmažodžių formos, kurios pažymi, kaip veiksmas yra atliekamas. Dažnai jie laikomi prieveiksmiais.

Būdiniai padaromi iš veiksmažodžių bendraties, atmetus galūnę –ti, jos vietoje pridedant galūnę –te arba –tinai.

Bėg-ti bėgte bū-ti būtinai pasigėrė-ti pasigėrėtinai

Būdinys su galūne –tinai turi reikiamybės prasmę.

Pavyzdys	*Reikšmė*
Būtinai ateik.	Tai reiškia, kad tavo atėjimas turi būti ar įvykti.
Jonas darbą atliko pasigėrėtinai.	Jis darbą padirbo taip, kad juo reikia pasigėrėti.

Jis dirba papeiktinai.

Juokdarys sviedinius mėto pasigėrėtinai.

Būdiniai su galūne –te vartojami tik su tos pačios šaknies veiksmažodžiu: bėgte bėga, nešte neša, virte verė. Jie vartojami tam veiksmui pabrėžti. Jei pasakytume, kad Marytė nubėgo į krautuvę, galėtume neatkreipti dėmesio į jos bėgimą. Klausytojas gal neįsidėmėtų, kad ji ne taip sau nuėjo į krautuvę, bet nubėgo. Bet jei pasakysime, kad Marytė bėgte nubėgo į krautuvę, jos bėgimą pabrėšime, kad klausytojui būtų aišku, jog ji labai skubėjo.

Būdiniais pažymimus veiksmažodžius galima vartoti ir netiesiogine, perkelta prasme. (Pvz.: Stovykloje gyvenimas virte virė. Reiškia, ten buvo pilna gyvybės, judrumo, veiksmo.)

Išsigandusi stirna bėgte bėgo per pievą.

Jis rėkte rėkė iš pykčio.

Pratimas 16

Iš šių veiksmažodžių padarykite būdinius ir parašykite po sakinį su kiekvienu būdiniu.

rėkti _____

2. lėkti _____

3. imti _____

4. mirti _____

5. kišti _____

6. piršti _____

7. skambėti _____

8. žibėti _____

9. skaudėti _____

10. pilti _____

11. trokšti _____

12. mušti _____

Parūpinamieji ir priežastiniai veiksmažodžiai

Šie veiksmažodžiai baigiasi priesagomis -dinti, -inti, -dyti, ar –yti. (Pvz.: siūdinti, kepinti, migdyti, žudyti.) Jie parodo, kad veikėjas ne pats atlieka pažymimąjį veiksmą, o pasirūpina, kad kitas tai atliktų ar kad veiksmas pats įvyktų.

Pavyzdys	*Reikšmė*
Ona pasisiuvo suknelę.	Tai reiškia, kad Ona pati sukirpo medžiagą, susiuvo siūles ir t. t.
Giedrė pasisiūdino suknelę.	Reiškia, kad Giedrė nunešė medžiagą pas siuvėją, kuri jai tą suknelę pasiuvo.
Jurgis užgesino ugnį.	Tai reiškia, kad Jurgis padarė, kas reikalinga, kad ugnis užgestų.

Ona pasisiuva suknelę.

Giedrė pasisiūdins suknelę.

Kartotiniai arba dažniniai veiksmažodžiai

Šie veiksmažodžiai baigiasi priesagomis -yti, -oti, -inėti, -ėti, ir –auti. (Pvz.: mėtyti, mindžioti, gulinėti, linksėti, rėkauti.) Jie reiškia pasikartojantį veiksmą – tokį, kuris susideda iš atskirų, vienodų dalelių, reguliariai pasikartojančių su mažomis pertraukomis.

Jis mindžioja vynuoges. Bus vyno.

Palmės linksėjo nuo vėjo.

Reikiamybės dalyviai

Reikiamybės dalyviai yra daromi iš veiksmažodžių bendraties, pridedant galūnes -tas, -na. (Pvz.: rašytinas, rašytina.) Tokiu dalyviu pasakoma, kad daiktui reikia kurio nors veiksmo. (Pvz.: Aprašytinas įvykis yra toks įvykis, kurį reikia aprašyti.)

Šio lietaus pasekmės apgailėtinos.

Šis namas yra dažytinas.

Pratimas 17

Prieš kiekvieną sakinį yra duotas žodis. Iš to žodžio šaknies padarykite žodį, kuris tiktų brūkšnio vietoje sakinyje.

1. bėgti. Mama vaikams liepė _____ po neseniai sudygusią pievą.
2. būti. Važiuojant greitkeliu, atsargumas yra _____.
3. atminti. Pirmosios komunijos diena visiems vaikams yra _____.
4. bėgti. _____ į krautuvę, nupirk duonos ir _____ namo.
5. didelis. Tėvelis žada _____ garažą, nes jis yra per mažas.
6. gulti. Mamytė dabar _____ mažuosius vaikus.
7. džiaugtis. Austė gavo kelis blogus pažymius, tai jos tėveliai _____ jos pažymėjimu.
8. judėti. Vėjas _____ medžio šaką.
9. maudyti. Mindaugas dabar negali ateiti prie telefono, nes jis _____.
10. minėti. Iš tikrųjų ta sukaktis yra _____. Argi niekas jos _____ ?
11. mokyti. Algis _____ užmigo.
12. pavydėti. Nors jos laimė atrodo _____, mes savo draugei _____.
13. peikti. Toks jaunuolio elgesys yra _____.
14. prausti. Mokytoja vaikui liepė _____.
15. siūti. Nemokėdama pati _____, Marytė tautinius rūbus _____.
16. statyti. Audėnas _____ namą, o Repšys, būdamas mūrininkas, pats _____.
17. stumti. Stovėkite ramiai, _____.
18. taisyti. Pataisiusi, kas buvo _____, nuėjau gulti.
19. važiuoti. Vaikai, neturėdami ko veikti, nutarė dviračiais _____.
20. versti. Vaikas ilgai _____ knygelės lapus.
21. valgyti. Mamytė dabar neturi laiko: jai reikia _____ vaikus.
22. žinoti. Nors pirmosios pagalbos priemonės visiems _____, ne visi jas_____.

Dauginiai ir kuopiniai skaitvardžiai

Lietuvių kalboje yra daiktavardžių, kurie neturi vienaskaitos. Nors ir apie vieną daiktą kalbame, vartojame daugiskaitą. Tokius daiktavardžius vadiname daugiskaitiniais daiktavardžiais. Štai keli tokių daiktavardžių pavyzdžiai: metai, marškiniai, kelnės, replės, lubos, grindys, vestuvės. (Žodžiai pirštinės, kojinės, batai, laiptai turi vienaskaitą, bet kartais yra vartojami daugiskaitine prasme. Pvz.: porą pirštinių galima pavadinti vieneriomis pirštinėmis, dvi poras – dvejomis pirštinėmis. Panašiai, du laiptai reiškia 2 steps, o dveji laiptai – 2 stairways.

Su daugiaskaitiniais daiktavardžiais vartojame dauginius skaitvardžius.

vyriškos	*moteriškos*	*dideli skaičiai*
vieneri	vienerios	dvidešimt vieneri, vienerios
dveji	dvejos	dvidešimt dveji, dvejos
treji	trejos	trisdešimt treji, trejos
ketveri	ketverios	šimtas ketveri, ketverios
penkeri	penkerios	tūkstantis penkeri, penkerios
šešeri	šešerios	tūkstantis šešeri, šešerios
septyneri	septynerios	tūkstantis septyneri, septynerios
aštuoneri	aštuonerios	tūkstantis aštuoneri, aštuonerios
devyneri	devynerios	tūkstantis devyneri, devynerios

Skaitvardžiai nuo vienuolikos iki devyniolikos ir tie, kurie baigiasi nuliu, 30, 20, 100, 1000...- dauginių formų neturi.

Vietoj vieneri, vienerios galima vartoti ir senesnę tų skaitvardžių formą: vieni, vienos.

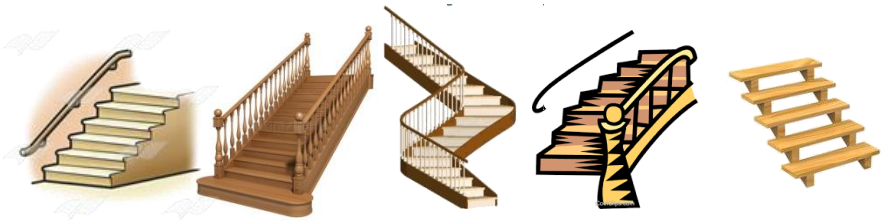
viena pirštinė

vienerios (vienos) pirštinės

penki laiptai

penkeri laiptai

Dauginiai skaitvardžiai linksniuojami taip pat, kaip būdvardžiai žalias, žalios

linksnis	*vyriškos giminės*		*moteriškos giminės*	
V. ir Š.	žali	dveji	žalios	ketverios
K.	žalių	dvejų	žalių	ketverių
N.	žaliems	dvejiems	žalioms	ketverioms
G.	žalius	dvejus	žalias	ketverias
Į.	žaliais	dvejais	žaliomis	ketveriomis
Vt.	žaliuose	dvejuose	žaliose	ketveriose

Štai keli dauginių skaitvardžių vartosenos pavyzdžiai:

Dvejų metų vaikas mokosi statyti bokštą.

Mamytė išskalbė penkerius marškinius.

Esu pakviestas į trejas vestuves.

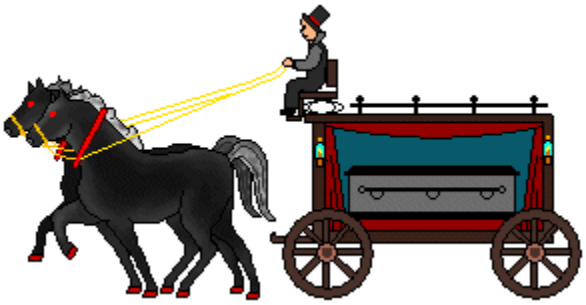
<u>Kuopiniai skaitvardžiai</u> (vienetas, dvejetas, trejetas, ketvertas, penketas, šešetas, septynetas, aštuonetas, devynetas) reiškia vienodų daiktų grupę. Su kuopiniu skaitvardžiu vartojamas daiktavardžio kilmininkas.

<u>Ketvertas paukščiukų</u> labai alkani.

<u>Septynetas vaikų</u> gražiai dainuoja.

Vežimą traukia <u>dvejetas</u> <u>arklių</u>.

Pratimas 18

Skaičių vietose įrašykite atitinkamus skaitvardžius.

1. Šį papuošalą man dovanojo tėvelis prieš (5) _____ metus.
2. Mamytė kas savaitę išverda (7) _____ pietus.
3. Mamytė man nupirko (2) _____ marškinius, (3) _____ kelnes ir (4) _____ kepures.
4. Kaimynai turi (3) _____ šunų.
5. Praeitą mėnesį dalyvavau (2) _____ laidotuvėse.
6. Jonas turi (3) _____ akinius.
7. Turtuolis savo žmonai dovanojo (2) _____ kailinius ir (7) _____ sukneles.
8. Atnešk (2) _____ žirkles ir (3) _____ adatas.
9. Nupirk (6) _____ pieštukus.
10. Vytas jau (3) _____ kartą padarė tą klaidą.
11. Tai atsitiko prieš (51) _____ ar (52) _____ metus.
12. Atnešk (5) _____ pyragaičių.
13. Pernai buvau (4) _____ vestuvėse, (2) _____ krikštynose ir (5) _____ vaidinimuose.
14. Mano kambaryje yra (1) _____ durys ir (3) _____ langai.
15. Tėvelis turi (3) _____ reples, (4) _____ plaktukus ir (5) _____dėžes vinių.
16. Ar jau sukalbėjai (3) _____ poterius?
17. Mano kaimynai turi (4) _____ vaikus.
18. Vakar nusipirkau (3) _____ batus.
19. Už (5) _____ metų mano sesutė pradės lankyti gimnaziją.
20. Prieš (4) _____ metus dėdė išvažiavo į Čikagą su savo (3) _____ vaikais.
21. Į jų kiemą galima įvažiuoti pro (2) _____ vartus.
22. Grįšiu už (7) _____ mėnesių.
23. Mūsų (3) _____ aukštų mokykloje yra (6) _____ laiptai.
24. Dėdienei nusiuntėme (4) _____ gabalus medžiagos, (5) _____ kojines, (3) _____ megztukus, (3) _____ batus ir (1) _____ pirštines.

LIETUVIŠKI PRIELINKSNIAI IR JŲ VARTOSENA

Prielinksniai su kilmininku

Su kilmininku yra vartojami šie prielinksniai: abipus, anapus, anot, ant, arti, aukščiau, be, dėl, greta, iki, lig, ligi, iš, nuo, išilgai, skersai, įkypai, įstrižai, link, pirm, pasak, po, prie, šalia, tarp, už, vidury, vietoj, virš, žemiau.

prielinksnis	*angliškai*	*pavyzdys*
abipus	*on both sides of*	Žmonės stovėjo abipus gatvės.
anapus	*on the other side of, across* *Julia lives across the street.*	Prielinksnis anapus nurodo buvimą vietoje, ne judėjimą. Julė gyvena anapus gatvės. Nurodomas buvimas kitoje pusėje (Judesio krypčiai nurodyti vartojamas prielinksnis **skersai**. Katė perbėgo **skersai** gatvę.)
anot, pasak	*according to*	Anot Jono, rytoj snigs. Pasak metereologų, šįmet bus šalta žiema.
ant	*on, onto*	Prielinksniu ant pažymimas buvimas paviršiuje. Knygą padėk ant stalo. Katė užšoko ant kėdės.

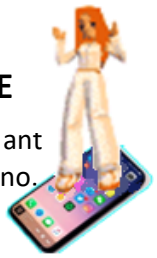

Pririšom daiktus ant stogo.

Mama laiko sausainius ant lentynos

BET NE

Kalbu ant telefono.

IR NE

Ona gyvena skersai gatvės.

Anglų kalboje prielinksnis *on* dažnai vartojamas ten, kur lietuviškai jokio prielinksnio nereikia. Įsidėmėkite šiuos pavyzdžius:

angliškai	*lietuviškai*
He lives on Sixth Street.	Jis gyvena Šeštoje gatvėje.
She is speaking on the phone.	Ji kalba telefonu.
The meeting will be on Monday.	Susirinkimas bus pirmadienį.

Žodis *on* kartais verčiamas ir kitais prielinksniais, pvz.:

angliškai	*lietuviškai*
a book on plants	knyga apie augalus
on business	su reikalais

prielinksnis	*angliškai*	*pavyzdys*
arti, netoli	*near*	Auksė gyvena arti mūsų. Šunį suvažinėjo netoli namų.
aukščiau	*higher than*	Aitvaras iškilo aukščiau medžių viršūnių.
be	*without*	Vaikas mėsą valgė be duonos.
dėl	*for, because of, on account of, due to, for the sake of*	Algis čia atėjo dėl manęs. Kalanta žuvo dėl tėvynės.

Angliškasis prielinksnis *for* verčiamas į dėl tik tais atvejais, kai jį galima pakeisti žodžiais *because of, on account of,* ar *for the sake of*. Įsidėmėkite šiuos pavyzdžius. nurodančius, kur angliškojo *for* negalima versti į dėl:

angliškai	*lietuviškai*
Wait for me.	Palauk manęs.
He bought the ice cream for me.	Ledus jis nupirko man.
He paid for the books.	Jis užmokėjo už knygas

prielinksnis	*angliškai*	*pavyzdys*
greta, šalia	*next to, beside, close by*	Regina stovėjo greta Audronės. Šalia kelio augo ąžuolas.
iki, lig, ligi	*until, up to, as far as*	Palauk iki vakaro. Žolė užaugo iki kelių. Eik lig ežero ir ten manęs palauk.
iš	*from, of, out of, in*	Jūratė išsiėmė nosinę iš rankinuko. Vagis prisėlino iš užpakalio. Vienas iš mūsų *(one of us)* Lėlė padirbta iš medžio. Ryto *(in the morning)*, iš anksto *(in advance)*

Prielinksnį iš vartojant vietai nurodyti, dažniausiai pažymimas judesys iš vidaus

(pvz.: iš kišenės, iš miesto, iš automobilio).

Ji geria vandenį iš stiklinės.

Kai suskambėjo gaisro signalas, mokiniai tvarkingai išėjo iš klasės.

Kai angliškasis prielinksnis *from* nurodo judėjimą tolyn nuo ko nors, bet ne iš daikto vidaus, vartojame prielinksnį nuo. Prielinksnis nuo turi daug reikšmių, kurias išryškina šie pavyzdžiai:

prielinksnis	*angliškai*	*pavyzdys*
nuo	*from*	Lapai nukrito nuo medžio. Gavau dovanų nuo dėdės. Veidas paraudo nuo vėjo.
	off	Nuimk lėkštes nuo stalo.
	since	Nuo Velykų dar nelijo.
	fire insurance	draudimas nuo gaisro
	cough medicine	vaistai nuo kosulio
	to renounce, *to abdicate,* *to abstain from*	atsisakyti nuo ko susilaikyti nuo ko
	to break a habit, *to quit doing something*	atprasti nuo ko

išilgai	*lengthwise, along*	Išilgai lentos matėsi rudas ruožas.
skersai	*across*	Vaikas gulėjo skersai lovos.
įkypai. įstrižai	*diagonally across*	Medžio šešėlis krito įstrižai aikštės.
Kai šie prielinksniai nurodo judesio kryptį, jie dažnai vartojami su galininku. Pvz.: Katė bėgo skersai gatvę.		

link	*toward(s)*	Link vartojamas, žymint vietą. Palydėkime jį link namų. Vaikai nuėjo ežero link. Kai angliškasis *toward(s)* vartojamas laikui pažymėti, jis verčiamas žodžiais prieš arba apie. Pvz.: *Towards noon, it began to snow.* Prieš pietus pradėjo snigti. Apie pietus pradėjo snigti. Prieš pat pietus pradėjo snigti.
pirm, pirma	*ahead of, before*	Šuniukas bėgo pirm vaiko. Teta atvyko pirma mūsų. Prielinksnį pirm(a) galima pakeisti prielinksniu prieš, kuris vartojamas su galininku.
po	*after*	Po reikalauja kilmininko tiktai kai išreiškiami laiko santykiai. Grįšiu po Kalėdų. Ateik po vakarienės.

Prielinksnis po turi kelias kitas reikšmes, angliškai išreiškiamas žodžiais *under, around, in, each, at a time*. Šiais atvejais po reikalauja įnagininko (po stalu) arba galininko (po vieną).

prie	*at,* *near,* *by,* *to,* *under*	Ji stovėjo prie lango. Jie gyvena prie bažnyčios. Prie ežero stovėjo pirtis. Darbas eina prie galo. *(The work is coming to an end.)* Prie Stalino buvo labai blogai. *(Under Stalin, things were very bad.)* Under verčiamas į prie tik tuo atveju, kai kalbama apie valdžią ar viršininkystę.
	Anglų kalboje prielinksnis **at** dažnai vartojamas ten, kur lietuvių kalboje jokio prielinksnio nereikia. Įsidėmėkite šiuos pavyzdžius: *He is at home.* Jis yra namie. *I did it at his suggestion.* Tai padariau jam pasiūlius. *Let's meet at two o'clock.* Susitikime antrą valandą. *Meet me at the store.* Susitikime parduotuvėje.	
	Anglų kalboje **by** taip pat dažnai vartojamas ten, kur lietuvių kalboje jokio prielinksnio nereikia. Įsidėmėkite šiuos pavyzdžius: *Send it by air mail.* Siųskite oro paštu. *He came by plane.* Jis atskrido lėktuvu. *We read a book by Krėvė.* Skaitėmė Krėvės knygą. *They took it by force*. Paėmė jėga. *I'm by myself.* Esu vienas.	
šiapus	*on this side of*	Jis gyvena šiapus upės.
tarp	*between,* *among,* *amid*	Tarp tėvo ir vaikų kilo nesusipratimas. Tarp dviejų rožių augo lelija. Tarp griuvėsių radome sužeistą žmogų.
už	*behind,* *on the other side of,* *beyond, outside of,* *by,* *after*	Garažas pastatytas už namo. Teta gyvena už miško. Sporto aikštė yra už miesto. Ožį nutvėrė už ragų. *He grabbed the goat by the horns.* Ateik už valandos. *Come after an hour*. Jie gyvena už trijų mylių. *They live three miles from here.* Nijolė ištekėjo už Algio. *Nijolė married Algis.*
	Prielinksnis už taip pat vartojamas su galininku kitiems santykiams išreikšti.	
vidury	*in the middle of*	Vidury kambario stovėjo stalas.
vietoj	*instead of,* *in place of*	Vietoj sąsiuvinio atsinešiau aplanką.
virš, viršum	*above, over*	Virš medžių skraidė paukščiai.
žemiau	*lower than,* *below*	Kregždės skraidė žemiau stogų.

Pratimas 19

Sudarykite taisyklingus sakinius, angliškus žodžius išversdami į lietuvių kalbą.

1. Mačiau ją einančią (toward the store) _____.
2. (Above the city) _____ pasirodė trys lėktuvai.
3. (According to my teacher) _____ reikia daug skaityti.
4. Lėktuvas jau buvo nusileidęs (lower than the treetops) _____ _____, kai motoras sugedo.
5. Vaikas pasislėpė (behind the cabinet) _____.
6. (After supper) _____ važiuosime į koncertą.
7. Dėžę padėk (by the wall) _____.
8. (Without you) _____ namuose būtų liudna.
9. Ar jau užmokėjai (for the books) _____?
10. Kilnu aukotis (for one's country) _____.
11. Jo nemačiau (since Christmas) _____.
12. Lėktuvui skrendant (above the house) _____, stiklinė nukrito (off the shelf) _____.
13. Išimk baltinius (out of the dryer) _____.
14. Palauk (until mother comes home) _____.
15. Vakar gavau dovaną (from my aunt) _____.
16. Vėjo išverstas medis gulėjo (diagonally across the street) _____.
17. (In the middle of the lake) _____ plaukiojo gulbės.

Pratimas 20

Išverskite šiuos sakinius į lietuvių kalbą.

1. They're looking for a house near an elementary school.

_____

2. I baby-sit for the people across the street.

_____

3. Please don't disturb me when I'm talking on the phone.

_____

4. Milda will soon marry Andrius.

_____

5. Did you come here by car or by plane?

_____

6. Did you bring that book for me?

_____

7. What is that model made of?

_____

8. Do you have any cough medicine?

_____

9. Last summer, I spent two weeks on a farm.

_____

10. I found this book among old newspapers.

_____

11. There were no secrets between them.

_____

12. The book you're looking for is on the sofa.

_____

13. Five years ago, he lived on West Seventieth street.

_____

14. I'm going to make a copy of my report card and send it to my aunt in California.

_____

Prielinksniai su galininku

Su galininku yra vartojami šie prielinksniai: apie, aplink, į, pagal, palei, pas, paskui, per, pro, po, prieš, už, skersai.

prielinksnis	*angliškai*	*pavyzdys*
apie	*about, around, approximately*	Apsirišk skarelę apie kaklą. Skaitau knygą apie Vilnių. Ateik apie antrą valandą. Vaikai sustojo apie stalą. Turiu apie tris šimtus dolerių.
aplink	*around*	Važiuosime aplink ežerą.
į	*into,* *to*	Moteris įėjo į parduotuvę. Ragana mergaitę pavertė į antį. Važuosime į turgų.
	Kitvairiais atvejais prielinksnis **į** yra vartojamas ten, kur angliškai vartojami kiti prielinksniai (ne *to* ar *into*) ar prielinksnis visiškai nevartojamas. Įsidėmėkite šiuos pavyzdžius.	

lietuvškai	*angliškai*
Jie lipa į kalną.	*They are climbing a mountain.*
Tėvas kumščiu sudavė į stalą.	*Father hit the table with his fist.*
Miltus išmainėme į duoną.	*We exchanged the flour for bread.*
Ji panaši į motiną.	*She resembles (looks like) her mother.*
Jis atsakė į klausimą.	*He answered the question.*
Pasuk į kairę.	*Turn left.*
Pasibelsk į duris.	*Knock on the door.*

Kur angliškai vartojamas prielinksnis *in*, lietuviškai dažniausiai jokio prielinksnio nereikia.

angliškai	*lietuvškai*
The dog was in the room.	Šuo buvo kambaryje.
in winter	žiemą
in pencil	pieštuku
in earnest	rimtai
in my opinion	mano nuomone
She was in tears.	Ji apsiverkė.
in an hour	už valandos

Kai angliškasis prielinksnis *to* atitinka naudininko linksnį, lietuvių kalboje prielinksnio nereikia. Pvz.: *Give it to me*. Duok man.

prielinksnis	*angliškai*	*pavyzdys*
pagal	*along, according to*	Eik pagal upę. Pagal mano laikrodį, jau penkios.
palei	*beside, along, alongside*	Ėjome palei ežerą.
pas	*at, to*	Teta gyvena pas mus. *My aunt lives at our house.* Ateik pas mus. *Come over to our house.*

Anglų kalboje buvimas vietoje išreiškiamas prielinksniu **at**, o vykimas kur nors – prielinksniu **to**. Pvz.: *I was at school. I'm going to school.*

Lietuviškai buvimas kieno nors namuose išreiškiamas prielinksniu **pas**, o buvimas kur kitur – prielinksniu **į** ar **prie**. Pvz.: Einu pas tetą. Einu į mokyklą. Einu prie ežero.

prielinksnis	*angliškai*	*pavyzdys*
paskui, paskum	*behind, after*	Vaikai bėgo paskui motiną.
per	*through, across, over, during, by*	Ėjome per laukus. Neik per gatvę. Tą dainą girdėjome per radiją. Jonas sudavė šunui per snukį. Per atostogas vyksime Europon. Tai atsitiko per klaidą. Žinią jis atsiuntė per sūnų.
pro	*through, by, past*	Žiūriu pro langą. Įvažiavome pro didžiuosius vartus. Jei važiuosite pro Čikagą, aplankykite mus. Pro muziką pasigirdo juokas. Reikia praeiti pro kapus.

Jaunimui kartais neaiškus skirtumas tarp prielinksnių **per** ir **pro**, kai juos abu atitinka angliškasis **through**. **Per** vartojamas išreikšti judesiui per erdvę ar plotą. Pvz.:
Ėjome **per** laukus. Laukai turi ilgį ir plotį. Prielinksnis **pro** tiesioginės erdvės reikšmės neturi.

Įėjome **pro** vartus. Viena tvoros – ar vartų – pusė nuo kitos skiriama linija, ne plotu ar erdve.

Sviedinys lėkė per aikštę ir pro vartus. Valio!

Raudonkepuraitė ėjo per mišką pas senelę.

Vagis pabėgo pro raštinės duris.

prielinksnis	*angliškai*	*pavyzdys*
po	*around, in, around, throughout (žymint vietą, ne laiką), each*	Vaikai lakstė po kiemą. Žmogus žvalgėsi po kambarį. Žinia pasklido po pasaulį. Pasiimkite po tris saldainius.
	Prielinksnis po taip pat vartojamas su kilmininku ir įnagininku. Su kilmininku jis reiškia after, o su įnagininku – under.	
	after *under*	Ateik pas mane po dvylikos. Katė tupėjo po stalu.
prieš	*before, in front of, against, ago*	Grįšiu prieš vakarienę. Vaikas stovėjo prieš mokytoją. Anglai kariavo prieš vokiečius. Tai yra prieš įstatymą. Tai įvyko prieš dvi savaites. *It happened two weeks ago.*
skersai	*across*	Katė perbėgo skersai gatvę. Prielinksnis skersai vartojamas su galininku ir su kilmininku. Galininkas dažniausiai vartojamas, kai išreiškiama judesio kryptis.
už	*for, than*	Ar užmokėjai už mėsą? Kova už laisvę tęsiasi. Saulius ir už mane užmokėjo. Rytoj suplausiu indus už Mirgą. Jis aukštesnis už mane. Ji buvo nubausta už melagystę.
	Prielinksnis už su galininku pažymi užmokestį, atpildą ar bausmę, kovos ar pasiaukojimo tikslą, kito vietoje atliekamą veiksmą, palyginimą. Kai prielinksnis žymi vietą ar laiką, jis vartojamas su kilmininku.	

Už su galininku

Čia maistą daliname už dyką.

Jie visi stovėjo už Lietuvos nepriklausomybę.

Jis buvo nuteistas už vagystę.

Mano namas aukštesnis už tavo namą.

Už su kilmininku

Vaikai susėdo už stalo.

Mano draugas vėluoja. Už penkių minučių eisiu namo.

Pratimas 21

Sudarykite taisyklingus sakinius, angliškus žodžius išversdami į lietuvių kalbą.

1. Papasakok (about your vacation) _____.
2. Priėję kryžkelę, mes pasukome (left) _____.
3. Kažkas (is knocking on the door) _____.
4. (At our house) _____ pietūs valgomi antrą valandą.
5. Neik (across the street) _____.
6. Tą paketėlį gavau (by mistake) _____.
7. (Around the pond) _____ augo medžiai.
8. (Answer my question) _____.
9. Šuo įbėgo (into the garden) _____.
10. Praėjus (by the school) _____, tuoj reikės sukti (to the right) _____.
11. Ragana karalaitį pavertė (into a frog) _____.
12. (Alongside the field) _____, augo septyni klevai.
13. Mamytė manė, kad aš buvau išėjusi (to my cousin's house) _____, o iš tikrųjų aš buvau (downtown) _____.
14. Jie susižiedavo (in April) _____.
15. Vaikai bėgiojo (around in the room) _____.
16. Rašinys turi būti parašytas (in ink) _____.
17. (By those standards) _____, mes visi gautume blogus pažymius.
18. Kačiukai bėgo (behind the cat) _____.
19. Perbėgęs (through the yard) _____, vaikėzas išbėgo (through the open gate)_____.
20. Ateik (before dinner) _____.
21. Visi vaikai gavo (two oranges apiece) _____.
22. Užmokėjau šešis dolerius (for that record) _____.
23. Dana gražesnė (than her sister) _____.

Prielinksniai su įnagininku

Su įnagininku vartojami šie prielinksniai: po, su, sulig, ties.

prielinksnis	*angliškai*	*pavyzdys*
po	*under, below*	Šuo gulėjo po stalu. Sunku gyventi po svetima valdžia. Kai žodis po reiškia ką kita (ne under), jis yra vartojamas su kilmininku ar galininku.
su	*with*	Eisiu į šokius su draugais. Valgau mėsą su bulvėmis. Pyragą valgiau su malonumu. Varlė norėjo susilyginti su jaučiu. Vaikas šunį mušė su pagaliu.
	Buvimui ar veikimui drauge išreikšti visada vartojamas prielinksnis su. Kalbant apie įrankį, kuriuo atliekamas veiksmas, prielinksnis dažniausiai praleidžiamas. Rašyk pieštuku. Vaikas košę šaukštu kabino.	
sulig	*up to, equal to*	Vandens buvo sulig keliais (iki kelių). Varlė norėjo sulig jaučiu išsipūsti.
ties	*by, at, near*	Ties mūsų namu auga klevas.

Jie ilgai plaukia **po** vandeniu. *(po kuo?)*

Imkite **po** vieną saldainį. *(ką?)*

Aš tave paimsiu **po** pamokų. *(po ko?)*

Prielinksnis po su naudininku

Su naudininku prielinksnis po vartojamas šiuose išsireiškimuose:

lietuviškai	*angliškai*
po šiai dienai	*after the present day*
po senovei	*as it was, without change*
po visam	*(when) it's all over*
po kairei, po dešinei	*to the left, to the right*

Suk po kairei *(kam?)*

Suk po dešinei *(kam?)*

Pratimas 22

Išverskite šiuos sakinius į lietuvių kalbą.

1. She went to church with her mother.

_____

2. The snow came up to the windowsills.

_____

3. I couldn't find my notebook because it was under a large book.

_____

4. There is a telephone pole by our house.

_____

5. Christmas is over and everything is back to normal again at our house.

_____

6. She thinned the gravy with water.

_____

7. The plate I glued together four years ago is in use to this very day.

_____

8. As you stand in front of the church and look north, the park will be on your right.

_____

9. By four o'clock it was all over.

_____

Pratimas 23

Parašykite po sakinį su šiais prielinksniais.

anapus _____

2. abipus_____
3. anot _____
4. ant _____
5. apie _____
6. aplink _____
7. arti _____
8. aukščiau _____
9. be _____
10. dėl _____
11. greta _____
12. į _____
13. iki _____
14. lig _____
15. iš _____

Pratimas 24

Parašykite po sakinį su šiais prielinksniais.

1. išilgai _____
2. link _____
3. nuo _____
4. pasak _____
5. palei _____
6. pagal _____
7. pas _____
8. paskum _____
9. per_____
10. po _____
11. prie _____
12. prieš _____
13. pro _____
14. skersai _____

Pratimas 25

Parašykite po sakinį su šiais prielinksniais.

1. po _____
2. šalia _____
3. su _____
4. sulig _____
5. šiapus _____
6. tarp _____
7. už _____
8. ties _____
9. pro _____
10. vidury _____
11. vietoj _____
12. virš _____
13. žemiau _____
14. po _____

Pratimas 26

Brūkšnių vietose įrašykite tinkamus žodžius.

1. Anapus _____ stovi graži bažnyčia.
2. Rimas labai panašus į _____.
3. Apeik aplink _____.
4. Gavau laišką nuo _____.
5. Visi vaikai gavo po _____.
6. Mėsą įdėk į _____.
7. Algis sugrįš po _____.
8. Atsistok šalia _____.
9. Laikrodį radau prie _____.
10. Jis jau nuo _____ serga.
11. Išimk knygas iš _____.
12. Vaikai bėgiojo po _____.
13. Lėktuvai skrido išilgai _____.
14. Šuo atsitūpė greta _____.
15. Ties __ _____ stovėjo žmogus.
16. Tauras nusistatęs prieš _____.
17. Stovint kryžkelėje ir žiūrint _____ link, bažnyčia bus po _____, o mokykla – po _____.
18. Dėžė stovėjo ant _____.
19. Anot _____, tremtis ilgai užsitęs.

Pratimas 27

Brūkšnių vietose įrašykite tinkamus žodžius.

1. Buvo gera gyventi pas _____.
2. Audrius buvo atvažiavęs prieš _____.
3. Vaikščiojome palei _____.
4. Marytė paklydo arti _____.
5. Paulius aukojosi dėl _____.
6. Prie _____ buvo gera gyventi.
7. Tarp _____ stovėjo mažutis namelis.
8. Įeik pro _____.
9. Už _____ užmokėjau septynis dolerius.
10. Ateik su _____.
11. Katė palindo po _____.
12. Už _____ pamatėme būrį žmonių.
13. Vietoj _____ nusipirk knygą.
14. Tarp _____ radau žiedą.
15. Aušra greit ištekės už _____.
16. Viršum _____ pasirodė žvaigždė.
17. Per _____ ritinėjome margučius.
18. Papasakok apie _____.
19. Vidury _____ plaukė laivelis.
20. Neik į lauką be _____.
21. Sėdėdami prie _____, žiūrėjome pro _____.
22. Kariuomenė perėjo per _____.
23. Iš _____ pasidirbau švilpynę.
24. Nuimk užuolaidas nuo _____.
25. Mūsų namas kainavo apie _____.
26. Žinią išgirdome per _____.
27. Iki _____ tėvelis sugrįš.
28. Mokslininkai neseniai išrado skiepus nuo _____.

Pratimas 28

Sudarykite taisyklingus sakinius, angliškuosius žodžius išversdami į lietuvių kalbą.

1. Jis gyvena (across the street) _____.
2. Jis perėjo (across the street) _____.
3. Jurgis kalbėjo (on the phone) _____.
4. Knygą padėk (on the table) _____.
5. Jonas gyvena (near me) _____.
6. Ateik (to our house on Monday) _____.
7. Tėvai dar nebaigė mokėti (for the house) _____.
8. Jis čia atėjo (because of me) _____.
9. Šiukšlių dėžę padėk (under the table) _____.
10. Kitaip darom (at our house) _____.
11. Ateik (closer to me) _____.
12. Išleisk vandenį (from the bathtub) _____.
13. Marytė užrišo kaspiną katei (around the neck) _____.
14. Ateik (into the room) _____.
15. Palauk (until dinner) _____.
16. Gavau dovaną (from my cousin) _____.
17. Jis čia gyveno (five years ago) _____.
18. Palauk (for me) _____.
19. Papasakok (about it) _____.
20. Reikės pasilikti (after school) _____.
21. Laivas plaukia tolyn (from the shore) _____.
22. Tėvelis dovanėlę ištraukė (from his pocket) _____.
23. (You look like your father.) _____.

Pratimas 29

Duotus angliškus žodžius išverskite į lietuvių kalbą taip, kad išeitų taisyklingi sakiniai.

1. Nueik į krautuvę (with your little brother) _____.
2. Jis nuėjo (towards the woods) _____.
3. Jonas daržą išbedžiojo (with a pitchfork) _____.
4. Eik (ahead of me) _____.
5. (According to the newspapers) _____, karo greit nebus.
6. Nueik (to the priest) _____.
7. Pabėgiokite (around in the grass) _____.
8. Nestovėk (by the wall) _____.
9. Vėjas neužpučia (between the houses) _____.
10. Atsistok (next to Rimas) _____.
11. (In the middle of the meadow) _____ stovėjo karvė.
12. Laimutė (asked Santa Claus for a doll) _____.
13. Jis ėjo tiesiai (through the field) _____.
14. Jis gyvena (on this side of the river) _____.
15. Jonas yra (set against me) _____.
16. (Above the city) _____ pasirodė skraidanti lėkštė.
17. Ji ateis (in an hour) _____.
18. Paltą rasi (in the other room) _____.
19. Nevalgyk saldainių (before dinner) _____.
20. Ateik (over to my house) _____.
21. Pažiūrėk (through the window) _____.
22. Ties (our window) _____ auga eglutė.
23. Tavęs laukiau (since noon) _____.
24. Biblioteka yra už kilometro (from my house) _____.
25. Išimk mėsą (out of the refrigerator) _____.

Pratimas 30

Išverskite šiuos sakinius į lietuvių kalbą.

1. My best friend lives across the street.

   _____

2. “ Don't go across the street alone” Mother said to Rasa.

   _____

3. We were afraid to stay out after dark.

   _____

4. We all ran after him._____

5. Come over to my house after school.

   _____

6. He was leaning against the door so I couldn't open it.

   _____

7. We drove all over town._____

8. Is Father at home?_____

9. At my teacher's suggestion, I reread the book on the Civil War.

   _____

10. The dance ends at midnight._____

11. Because of the war, we were unable to go to Germany.

    _____

12. Saulius saw Rita hiding behind the lilac bush.

    _____

13. A lot can happen between now and Christmas.

_____

14. His hometown is between Detroit and Chicago.

_____

15. There is a big maple tree by our house.

_____

16. Laima is afraid to stay home by herself.

_____

17. Due to an error I didn't get my pay until Monday.

_____

18. I got this dress for Vilija for Christmas.

_____

19. I got this bracelet from Ramunė for Christmas.

_____

20. Bring some apples from the basement.

_____

Pratimas 31

Išverskite šiuos sakinius į lietuvių kalbą.

1. How long have you been in this country?

_____

2. In my opinion, you should go to Florida in the winter.

_____

3. All data should be written in ink.

_____

4. I'll be back in an hour._____

5. I still like Petras, even if he didn't ask me to the dance.

_____

6. Write to the governor._____

7. We slept under the stars on Saturday.

_____

8. Many people found it hard to live under Hitler.

_____

9. I won't forget that tiring journey for a long time.

_____

10. Linas gave his teacher thirty-one dollars for the books.

_____

11. My brother is younger than I._____

12. The wolf grabbed the deer by the throat.

_____

13. He will return in two years._____

14. I don't know if I would have done that five years ago.

_____

15. Last year I missed four days of school because of illness.

_____

16. The jay and sparrow started fighting over the bread crust.

_____

17. Please do the dishes for me tonight.

_____

18. My grandmother is talking on the phone with her friend, who lives on the next street.

_____

19. Tadas was waiting for her at the corner.

_____

20. Two weeks ago, I was looking through the window and saw the man with the wooden leg for the first time._____

_____

VEIKSMAŽODŽIŲ VALDOMI LINKSNIAI

Daugelis veiksmažodžių valdo papildinius, kurie dažniausiai yra išreiškiami galininko linksniu (pvz.: Linas metė sviedinį). Kartais veiksmažodžiui priklauso du papildiniai: vienas išreikštas galininku, kitas – kitu linksniu (pvz.: Linas metė sviedinį Algiui). Bet yra atvejų, kai veiksmažodis valdo ne galininką, o kilmininką, naudininką ar įnagininką.

Vieni veiksmažodžiai visada valdo tą patį linksnį, kiti – kartais vieną, kartais kitą. Štai atvejai, kai veiksmažodžiai valdo ne galininką, o kitus linksnius.

1. Neiginio kilmininkas vartojamas po neigiamųjų veiksmažodžių. Pvz.: Linas nemetė sviedinio. (Metė ką; nemetė ko.)

2. Dalies kilmininkas vartojamas, kalbant apie kokio nors daikto dalį.
   Pvz.: Nusipirkau mėsos. (Pirkau ne visą krautuvėje esančią mėsą.) Bet sakome: nusipirkau vištą (kaip? Pirkau visą vištą, ne jos dalį. Jei pirkau ne visą vištą, tai pirkau vištienos, ar vištų kaklų, ar sparnų (ko?). Įpilk pieno. Atnešk kiaušinių. (Angliškai šiuo atveju dažniausiai vartojamas žodis some.)
   Giminingas dalies kilmininkui yra kilmininkas, sekąs žodžius daug, vienuolika, dvylika, devyniolika, dvidešimt, trisdešimt, devyniasdešimt, šimtas, tūkstantis, milijonas. Pvz.: Žemėje gyvena daug žmonių. Milda turi dvylika brolių.

3. Tikslo naudininkas su bendratimi išreiškia, kuriam tikslui, kuriam reikalui kas daroma. Pvz.: Nusipirkau mašinėlę pievai pjauti.

Pratimas 32

Išverskite šiuos sakinius į lietuvių kalbą.

1. Don't pick that flower. _____
2. Bring some bread from the kitchen._____
3. I ate an egg and a slice of ham._____
4. There were two hundred plums in the basket.

   _____
5. Give me the scissors for cutting fingernails.

   _____
6. Did many children come?_____
7. No, I didn't see your uncle._____

Veiksmažodžių, kurie visada valdo ne galininką, o kitą linksnį.

Veiksmažodžiai, kurie valdo kilmininką:

veiksmažodis	*pavyzdys*
apsieiti (be ko)	Be to įrankio aš negaliu apsieiti.
artėti, artintis (prie ko)	Laivas artėja prie kranto. Vaikas artinosi prie Kalėdų senelio.
atstoti (nuo ko)	Atstok nuo manęs!
bijoti	Kristina bijo šunų.
daugėti	Pasaulyje vis daugėja žmonių.
gailėti(s)	Vaikai gailėjosi našlaičio. Senis gailėjo pinigų.
gedėti	Vaikas ilgai gedėjo pastipusio šuns.
geisti	Tėvas vaikui nupirko, ko tik tas geidė.
ilgėtis	Tremtiniai ilgisi tėvynės.
išvengti	Neklaužada stengėsi išvengti bausmės.

veiksmažodis	*pavyzdys*
ieškoti	Ieškau savo knygų.
juoktis (iš ko)	Vaikai juokėsi iš juokdario pokštų.
klausyti	Klausyk tėvų. Visi klausėsi paskaitos.
linkėti (kam, ko)	Jums linkėjome laimės.
lipti (prie ko)	Kramtomoji guma prilipo prie bato.
laukti	Palauk manęs.

veiksmažodis	*pavyzdys*
netekti	Biliūnas per vienerius metus neteko abiejų tėvų.
norėti	Laima norėjo naujos lėlės.
nustoti	Tremtiniai nenustojo vilties. Turtuolis nustojo visų savo turtų.
pageidauti	Žmonės pageidavo ramybės.
paisyti	Jis nieko nepaiso.
pakakti, užtekti (kam, ko)	Maisto visiems pakako.
pasigesti	Mergaitė pasigedo paklydusio kačiuko.
prašyti	Paprašyk ledų.
priprasti (prie ko)	Vaikai greit priprato prie naujų namų.
prireikti, reikėti (kam, ko)	Man prireikė žirklių. Reikia klijų.
reikalauti	Kaliniai reikalavo pasimatymo su prezidentu.

veiksmažodis	*pavyzdys*
siekti	Julius siekia aukštojo mokslo.
stigti	Mums pristigo miltų.
stokoti	Pasaulis stokoja teisybės.
tyčiotis (iš ko)	Vietiniai tyčiojosi iš svetimtaučių.
trokšti	Visi trokšta laisvės.
tolti (nuo ko)	Laivas tolo nuo kranto.
trūkti	Trūksta pinigų tai suknelei nupirkti.
vengti	Ligonis vengė kiaulienos.

Pratimas 33

Parašykite po sakinį su šiais žodžiais. (Pavyzdinių sakinių kartoti negalima. Paveikslėliai padės sugalvoti kitus sakinius.)

1. atstoti

_____

2. išvengti

_____

3. prireikti

_____

4. norėti

_____

5. prašyti

_____

6. artintis

_____

7. daugėti

_____

8. gailėti

_____

9. gedėti

_____

10. ilgėtis

_____

11. stigti

_____

12. stokoti

_____

13. tyčiotis

_____

14. siekti

_____

15. paisyti

_____

16. nustoti

_____

17. netekti

_____

18. tolti

_____

19. pageidauti

_____

20. trokšti

_____

Pratimas 34

Išverskite šiuos sakinius į lietuvių kalbą.

1. I can get along without that dictionary.

_____

2. We wish you a merry Christmas.

_____

3. My little sister is still afraid of the dark.

_____

4. At first, Aldona missed her married sister very much.

_____

5. Many Americans felt sorry for the orphans.

_____

6. She always obeyed her parents.

_____

7. Don't make fun of the crippled man.

_____

8. I am looking for my wallet.

_____

9. You shall not covet your neighbor's goods.

_____

10. Don't wait until evening.

_____

11. The clay stuck to our shoes.

_____

12. He seems to be avoiding me.

_____

13. At first, I didn't like pea soup, but after a while, I got used to it.

_____

14. There was enough ice cream for everyone, and some was left.

_____

15. The children demanded our attention.

_____

16. I think we'll be short of sugar.

_____

Veiksmažodžiai, kurie valdo naudininką

Pastebėtina, kad iš jų sudaryti neigiamieji veiksmažodžiai taip pat valdo naudininką.

veiksmažodis	*pavyzdys*
akompanuoti	Julė solistui akompanavo smuiku.
apaštalauti	Povilas apaštalavo romėnams.
asistuoti	Medicinos sesuo asistavo garsiajam chirurgui.
atleisti, dovanoti	Atleisk man: tai netyčia atsitiko.
atsilyginti (kam, ką)	Dar neatsilyginau gydytojui už padarytą operaciją.
atstovauti	Pasiuntinys atstovavo Lenkijai.
dėkoti	Padėkok mamytei už vaišes.
derėti, priderėti	Gimnazistui nepridera taip elgtis.
diriguoti	Jaunasis muzikas dirigavo orkestrui.
gerintis	Nusikaltęs vaikas gerinosi tėvui.
grėsti	Jo gyvybei gresia pavojus.

veiksmažodis	*pavyzdys*
įgristi	Vaiko skundai įgriso motinai.
įkyrėti, įkirti	Šuns lojimas įkyrėjo kaimynui.
įsakyti	Generolas kariams įsakė žygiuoti pirmyn.
kenkti	Smarkus lietus pakenkė gėlių daigams.
keršyti	Jonas nutarė kaimynui atkeršyti.
kliudyti	Blogas oras kliudė ūkininkui važiuoti į turgų.
kliūti	Patrauksiu tą stalą, nes jis man kliūva
liepti	Motina mergaitei liepė iššluoti kambarį.

veiksmažodis	*pavyzdys*
linkėti (kam ko)	Linkiu Jums linksmų Kalėdų.
nusibosti	Tas žaidimas man jau nusibodo.
nusikalsti, nusidėti	Kuo t u jam nusikaltai?
padėti, pagelbėti	Padėk senutei parsinešti ryšulius.
pataikauti	Rimtas mokytojas nepataikauja mokiniams,
pavydėti	Nepavydėk draugui laimės.
pirmininkauti	Susirinkimui pirmininkavo Saulius.
ploti	Tėvai padainavusiems vaikučiams garsiai plojo.

veiksmažodis	*pavyzdys*
priešintis	Lietuviai atkakliai priešinosi okupantui.
prieštarauti	Jo pasiūlymui niekas neprieštaravo.
priklausyti	Arvydas priklauso keturioms organizacijoms.
prireikti, reikėti (kam ko)	Man reikia žirklių. Mums prireikė siūlų.
ruoštis	Visi ruošiasi V koms.
sektis	Daliai mokslas gerai sekasi.
tarnauti	Jo tėvas tarnavo gubernatoriui.
tekti	Man teko dirbti sekmadienį. Onutei teko mažiausias obuolys.
tikti	Ta suknelė tau tinka.
vadovauti	Tomas vadovavo skilčiai.
vaidentis	Jam vaidenosi miręs tėvas.

Pratimas 35

Parašykite po sakinį su šiais žodžiais. (Pavyzdinių sakinių kartoti negalima).

1. priderėti
_____
2. diriguoti
_____
3. vaidentis
_____
4. apaštalauti
_____
5. gerintis
_____
6. grėsti
_____
7. kliudyti
_____
8. įsakyti
_____
9. įkyrėti
_____
10. įgristi
_____
11. nusikalsti
_____
12. pataikauti
_____
13. tekti
_____
14. pirmininkauti
_____
15. ploti
_____
16. priešintis
_____
17. prieštarauti
_____
18. vadovauti
_____

Pratimas 36

Išverskite šiuos sakinius į lietuvių kalbą.

1. I'm tired of pea soup._____
2. He promised to avenge his cousin._____
3. Overeating is harmful to health._____
4. That watch served me well for a whole decade.

   _____
5. Giedrė accompanied her sister on the piano.

   _____
6. Our pastor assisted the bishop._____
7. Forgive our sins._____
8. Did he repay you? _____
9. Who represented the Boy Scouts?_____
10. Don't forget to thank your friends for the gifts.

    _____
11. Mother told me to go to the store,_____
12. That box is in my way._____
13. Help me carry this box._____
14. Rima envied her pretty sister._____
15. Does that coat fit you?_____
16. How many organizations do you belong to?

    _____
17. I need two dollars._____
18. The students were preparing for exams.

    _____
19. He was very successful._____

Veiksmažodžiai (ir iš jų sudaryti neigiamieji veiksmažodžiai), kurie valdo įnagininką

veiksmažodis	*pavyzdys*
abejoti	Aš abejojau jo teigimu, kad rytoj nebus pamokų.
akompanuoti	Alma solistui akompanavo smuiku.
apsiprasti (su kuo)	Apsipratome su ta mintimi.
atsikratyti, nusikratyti (kuo arba ko)	Norėjome atsikratyti tuo šuniu (to šuns).
avėti	Loreta avėjo naujais batais.
baisėtis	Marija baisėjosi sergančiu šuniu.
bendrauti (su kuo)	Lukas mėgsta bendrauti su lietuviais.
bodėtis	Ju[illegible]pota vasarotojai bodėjosi.
čiuožti (čiaužti)	Rogės lengvai čiaužė sniegu.
domėtis	Andrius nesidomi sportu.
dūduoti	Piemenukas dūdavo naująja dūdele.
gardžiuotis	Vaikai gardžiavosi pyragu.
užsigardžiuoti	Užsigardžiavome ledais.
gėrėtis	Juozas gėrėjosi kumeliuku.
griežti	Eglė griežė smuiku.
groti	Tomas grojo vargonais.
grožėtis	Mamytė grožėjosi žydinčiais krūmais.
įsitikinti	Visi įs[illegible]no sprendimo teisingumu.
joti, jodinėti	Ūkyje jodinėjome arkliais.
kalbėti(s) (su kuo)	Tėvelis žadėjo pasikalbėti su mokytoju.
kalenti	Nuo šalčio kalenome dantimis.
konkuruoti (su kuo)	Matematikoje atsisakau konkuruoti su Algiu.
kovoti (su kuo, prieš ką)	Vyskupas Valančius kovojo su kaimiečių girtuokliavimu.
lipti (kuo, į ką)	Lipome laiptais.
lošti	Lošėme kortomis.
maitintis, misti	Kregždės minta vabzdžiais.
mirti	D[illegible]Vincas Kudirka mirė džiova.

mojuoti, mosuoti	Mergaitė mojavo skarele.
mūvėti	Romas mūvėjo raudonomis kelnėmis.
naudotis	Galite naudotis šiais indais.
pakvipti	Sodelis pakvipo rožėmis.
pavirsti	Pasakoje Sigutė pavirto antele.
pliaukšėti	Piemuo pliaukšėjo botagu.
ploti	Tėvas ranka paplojo sūnui per petį.
prapliupti	Klasė prapliupo juoku.
ryšėti	Agota ryšėjo raudona skarele.
rungtis, rungtyniauti (su kuo)	Rungtyniavome su italų komanda.
rūpintis	Onos tėveliai labai rūpinosi ja.
sirgti	Danutė serga tymais.
skambinti	Vytas skambina pianinu.
skųstis	Jonas skundžiasi pilvo skausmais.
spekuliuoti	Karo metu Matas spekuliavo kava, cigaretėmis ir kitomis prekėmis.
springti	Paspringau silke.
stebėtis	Visi stebėjosi jo gudrumu.
susidomėti	Amerikiečiai susidomėjo mūsų tautiniais rūbais.
susipažinti (su kuo)	Susipažinome su ukrainiečių skautais.
susirūpinti	Tėvas susirūpino Mildos sveikata.
susisiekti (su kuo)	Partizanams buvo sunku susisiekti su užsieniu.
susitarti (su kuo)	Pagaliau Rimkus susitarė su kaimynu.
susižadėti, susižieduoti (su kuo)	Algimantas susižiedavo su Aldona.
sutapti (su kuo)	Vėlykos sutapo su žydų šventėmis.
tapti	Žalčių karalienė Eglė tapo medžiu.
tikėti	Tikėkit manimi, sakau tikrą tiesą.
verstis	Jis verčiasi siuvėjo amatu.
žavėtis, susižavėti	Vladas žavėjosi žmonos nutapytu paveikslu. Ne visi ateiviai susižavėjo Amerika.

Pratimas 37

Parašykite po sakinį su šiais žodžiais. (Pavyzdinių sakinių kartoti negalima.)

1. apsiprasti_____
2. baisėtis_____
3. bendrauti_____
4. bodėtis_____
5. užsigardžiuoti_____
6. gėrėtis_____
7. įsitikinti_____
8. kalenti_____
9. maitintis_____
10. mojuoti_____
11. mūvėti_____
12. naudotis_____
13. pliaukšėti_____
14. prapliupti_____
15. ryšėti_____
16. susisiekti_____
17. sutapti_____
18. tapti_____
19. verstis_____
20. žavėtis_____

Pratimas 38

Išverskite šiuos sakinius į lietuvių kalbą.

1. The older children tried to get rid of the little boy.

   _____

2. He is wearing his new shoes._____
3. Are you interested in politics?_____
4. Arūnas played a song on his new violin.

   _____

5. Has anyone ridden that colt yet?_____
6. I'll compete against both of you._____
7. I don't like to climb stairs._____
8. Let's play cards._____
9. He died of cancer._____
10. The kitchen began to smell of baked apples._____

    _____

11. The caterpillar turned into a butterfly.

    _____

12. He has the flu._____
13. She was very concerned about her daughter.

    _____

14. She complains of frequent headaches.

    _____

15. What did you choke on?_____
16. I was amazed at his agility._____
17. Whom is Ada engaged to?_____
18. I believe you._____

Pratimas 39

Brūkšnių vietose įrašykite atitinkamus skliausteliuose įrašytų žodžių linksnius.

1. Steponas akompanavo (Lina) _____.
2. Atleisk (mes) _____ (mes) _____kaltes.
3. Ar atsilyginai (daržininkas) _____ už rožių pasodinimą?
4. Juozas ir Saulius atstovavo (ateitininkai) _____.
5. Pamotė norėjo atsikratyti (Sigutė) _____.
6. Monika bijojo matematikos (egzaminas) _____.
7. Mokykloje daugėjo (vaikai) _____.
8. Tomas dėkojo (Diana) _____ už dovaną.
9. (Krikščionis) _____ nedera taip elgtis.
10. Amerikiečiai domėjosi (mūsų margučiai) _____,
11. (Kas) _____ užsigardžiuosime?
12. Paskambink (pianinas) _____.
13. Mokytoja sakė, kad (tas) _____, kurie neparuošė pamokų, gresia blogi pažymiai.
14. (Vanda) _____ įkyrėjo elgeta, kuris kasdien pas ją ateidavo.
15. Pirmą kartą nuvažiavęs į stovyklą, vaikas ilgėjosi (namai) _____.
16. (Visos ligos) _____ neįmanoma išvengti.
17. Paklydęs vaikas ieškojo (mama) _____.
18. Petras norėjo atkeršyti (Juozas) _____ už jam padarytą skriaudą.
19. (Tos knygos) _____ galite palikti čia: jos (aš) _____ nekliūva.
20. Mokytojas (mokiniai) _____ liepė perrašyti (diktantas) _____.

Pratimas 40

Brūkšnių vietose įrašykite atitinkamus skliausteliuose įrašytų žodžių linksnius.

1. Vaikutis (kopėčios) _____ užlipo iki pat stogo.
2. Vaikai laukė (Kalėdos) _____.
3. Kaimynas mirė (vėžys) _____.
4. Nenoriu (sriuba) _____, noriu (ledai) _____.
5. Netekęs darbo, žmogus nustojo (visas santaupas) _____.
6. Padėk (aš) _____ išvalyti šį kambarį.
7. Virtuvė pakvipo (keptas kumpis) _____.
8. Vaikas (tėvas) _____ nesipriešino.
9. Aš priklausau (Šv. Jono parapija) _____.
10. Mokytojas reikalavo (tyla) _____.
11. Visi rūpinosi (sužeista mergytė) _____.
12. Vaikas susirgo (vėjaraupiai) _____.
13. Jie visi skambina (pianinas) _____.
14. Emilija skundėsi (dantys) _____.
15. (Šeimininkė) _____ pritrūko (bulvės) _____.
16. Paspringau (obuolys) _____.
17. Negalima tarnauti ir (Dievas) _____, ir (velnias) _____.
18. (Aš) _____ teko (pirmasis) _____ atsakinėti.
19. Nuskriaustieji troško (teisybė) _____.
20. Laura vadovavo moksleivių (būrelis) _____.
21. (Kas) _____ tavo dėdė verčiasi?

Pratimas 41

Parašykite po sakinį su šiais žodžiais. (Negalima kartoti pavyzdinių sakinių.)

apsieiti_____

2. artintis_____
3. atstoti _____
4. atstovauti_____
5. baisėtis_____
6. bendrauti_____
7. bijoti _____
8. bodėtis_____
9. dėkoti_____
10. domėtis_____
11. gailėti_____
12. geisti _____
13. gėrėtis_____
14. gerintis_____
15. įgristi _____
16. grožėtis_____
17. įsakyti_____

Pratimas 42

Parašykite po sakinį su šiais žodžiais. (Pavyzdinių sakinių kartoti negalima.)

ieškoti_____

2. jodinėti_____
3. kenkti_____
4. klausyti_____
5. konkuruoti_____
6. kovoti_____
7. linkėti_____
8. misti _____
9. naudotis_____
10. netekti_____
11. norėti _____
12. nusibosti_____
13. pageidauti_____
14. pakakti_____
15. pasigesti_____
16. pataikauti_____
17. pavydėti_____
18. pavirsti_____

Pratimas 43

Parašykite po sakinį su šiais žodžiais. (Pavyzdinių sakinių kartoti negalima.)

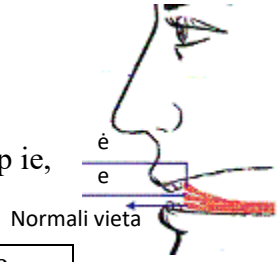
prapliupti _____

2. prašyti _____
3. prieštarauti _____
4. priklausyti _____
5. priprasti _____
6. reikėti _____
7. rungtis _____
8. ruoštis _____
9. sektis _____
10. stebėtis _____
11. tapti _____
12. tyčiotis _____
13. tikti _____
14. trokšti _____
15. vadovauti _____
16. vengti _____
17. susižavėti _____

II. LIETUVIŲ KALBOS GARSYNAS

Nors lietuvių kalbos raidynas labai panašus į angliškąjį, raidžių tarimas dažnai skiriasi. Jei lietuvis kai kuriuos garsus taria ne taip, kaip jie lietuvių kalboje turi būti tariami, jo kalba nebėra gryna – jis kalba su akcentu. Suprasdami skirtumus tarp lietuvių ir anglų kalbos garsynų, galėsite savo tarseną patikrinti ir pratintis visus garsus tarti taisyklingai.

Štai garsai, kuriuos jaunimas dažnai taria klaidingai.

Balsės ir dvibalsiai

Garsai e, ė, ie ir ei dažnai sumaišomi – e ir ei ištariamos kaip ė, ė kaip ie, ie kaip ė ir pan.

Tariant ė, liežuvis pakyla truputį aukščiau, negu tariant e.

Garsiai perskaitykite šį sakinį:

Mylėjau mergelę pustrečių metelių, turėjau pamesti dėl žmonių kalbelių.

Jame yra 8 ė ir 8 e. Ar girdite aiškų skirtumą tarp tų garsų? Paprašykite tėvelių ar mokytojo jums tą sakinį perskaityti ir atidžiai klausykite, kaip jie taria e ir ė.

Garsai ie ir ei yra dvibalsiai. Juos tariant, turi girdėtis ir i , ir e.

Garsiai perskaitykite šį sakinį, aiškiai tardami dvibalsius ei ir ie.

Pilies kieme gulėjo keistas peilis.

Balsis o yra grynis. Angliškai jis tariamas kaip dvibalsis (o
Lietuvių kalboje dvibalsio ou nėra. Tariant lietuvišką dvibalsį uo, turi girdėtis ir u, ir o

Perskaitykite šiuos sakinius, įsidėmėdami garsų o ir uo tarimą:

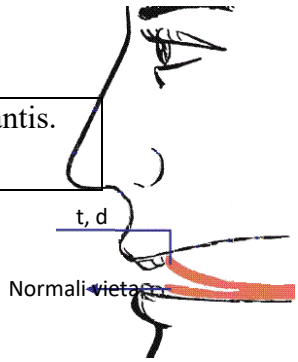
Danguolė valgo raudonas uogas.

Morta nusipirko juodos duonos.

Priebalsiai

Priebalsiai, kuriuos jaunimas dažnai taria klaidingai, yra t, d, r, kietieji š ir ž ir minkštasis l.

Lietuvių kalboje tariant t ir d, liežuvio galas turi siekti viršutinius dantis. (Anglų kalboje tuos garsus tariant, liežuvis dantų nesiekia.)

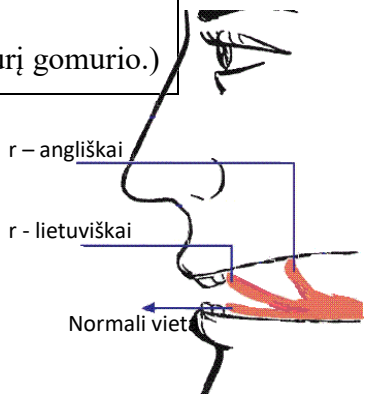

Garsiai perskaitykite šiuos sakinius:

Tado tėtė turi trejetą triušių.

Danos dėdė drožia dūdelę.

Garsas r tariamas skardžiai. Jį tariant, liežuvis turi būti beveik tiesus (neužriestas) ir turi beveik siekti dantis.
(Anglų kalboje tariant r, liežuvis užriečiamas ir jo galas siekia vidurį gomurio.)

Garsiai perskaitykite šiuos sakinius:

Regina rauna ropę.

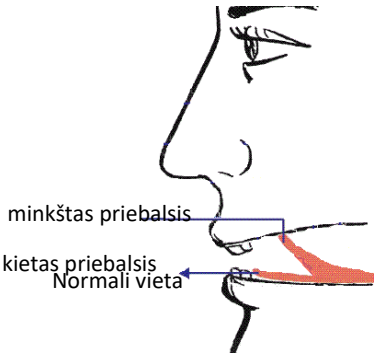
Vakar Arista pirko tris triušius.

Audrius šįryt atvažiavo traukniu.

Minkštieji ir kietieji priebalsiai

Lietuvių kalboje visi priebalsiai, išskyrus į, gali būti kieti arba minkšti. (Priebalsis į visuomet yra minkštas.)

Jei priebalsį tariant liežuvio priešakinė dalis pakyla trupučiuką aukščiau prie gomurio, tai priebalsis esti minkštas, kaip l žodyje lėlė. Jei liežuvis nekyla prie gomurio, tai priebalsis esti kietas, kaip l žodyje lapas.
Žodį parašius, minkštą priebalsį visada seka raidė e, ę, ė, i, į, ar y, arba skiemuo, kurio pirmoji balsė yra e, ę, ė, i, į, ar y.
(**Atsiminkite**, kad raidė i, parašyta prieš raides a, ą, o, ų, ar ū, yra vadinama minkštinamuoju ženklu, nes ji suminkština priebalsį, kurį ji seka.)

Nors visi priebalsiai gali būti kieti ar minkšti, Amerikos lietuviai dažnai klaidingai taria tik š, ž ir l. Todėl dėmesį ir atkreipsime į tuos garsus.

Įsidėmėkite skirtumą tarp kietų š, ž ir l ir tų pačių raidžių minkštų garsų:

priebalsis	*Kietas garsas*	*Minkštas garsas*
š	**Šuo** garsiai loja.	**Šiuo** pieštuku ištaisyk klaidas
ž	Vaikas **žaidė** kieme.	Jie mane **įžeidė**.
l	Žiemą vanduo greit **šąla**.	Atsistok **šalia** Jono.

Pratimas 44

Garsiai perskaitykite šiuos sakinius.

1. Pievoje žydėjo ramunėlės, pienės ir kitos laukinės gėlelės.
2. Eglė ištekėjo už žalčio Žilvino[1] gyveno jūros dugne.
3. Greit ateis tavo eilė kasti sniegą nuo šaligatvių.
4. Giedriaus rankos buvo kietos kaip plienas.
5. Elgetai davėme pieno, mėsos ir duonos su sviestu.
6. Kasdien matydavome tą keistą žmogų, lėtai einantį pro mūsų kiemą.
7. Naktį mažai temiegojęs, Valdas bažnyčioje pradėjo žiovauti.
8. Justinas mokosi geroje mokykloje.
9. Rytoj važiuosime į tolimą miestą, jeigu diena bus giedra ir nekaršta.
10. Nijolės globojamas vaikas užlipo ant garažo stogo.
11. Tuomet šykštuolis nutarė važiuoti namo.
12. Mano draugė norėjo man dovanoti dviejų tomų istorinį veikalą, bet jai pritrūko pinigų jam nupirkti.
13. Gruodžio tryliktą dieną prasidės naujas trimestras lituanistinėje mokykloje.
14. Greitai rieda raudonas ratas.
15. Rita ruošiasi antradienį važiuoti į liaudies drožinių parodą.
16. Šiokia salė nėra tinkama šaunių jaunuolių šokiams.
17. Lietuvių liaudies dainos pasižymi lyriškumu, liūdesiu ir simbolizmu.
18. Pasak lietuviško priežodžio, lašas po lašo ir akmenį pratašo.
19. Greit sužėlė žalioji žolė, ir joje pradėjo šokinėti linksmi žiogai.
20. Viktoras buvo pasiruošęs žūti už tėvynę.

III. LIETUVIŲ KALBOS RAŠYBA

Lietuvių kalbos rašyba yra iš esmės fonetinė. Todėl lietuvių raštą labai lengva skaityti. Rašyti taip pat nesunku, bet kartais padaromos klaidos, rašant raides c, č, dž, ch, h, e, ia, nosines bei ilgąsias balses ir priebalses k, g, p, b, t, d, s, z, ž ir š.

KLAIDOS, RAŠANT RAIDES C, Č, DŽ, CH, H, E, IA

Raidė **C**

anglų kalboje	*lietuvių kalboje*
Anglų kalboje garso c negalima išreikšti viena raide: reikia rašyti ts.	Lietuvių kalboje ts rašome tik tuose žodžiuose, kurių kitose formose vietoje c girdime t. (pvz.: pats, patį; atsinešti, atnešti); kitais atvejais rašoma c (pvz.: cukrus, organizacija, caras).

Raidė **Č**

taisyklė	*pavyzdžiai*
Č garsui išreikšti niekada nevartojame raidžių tš ar tj – visada rašome č.	žemaičiai, pačiam, skaičiau, čigonas

Raidės **CH** ar **H**

taisyklė	*pavyzdžiai*
Ch yra duslus, o h – skardus. Taip pat neužmirškite, kad raidė h visada tariama.	Ištarkite (ar paprašykite tėvelių ar mokytojo ištarti) žodžius himnas ir choras. Jei atskirsite garsus ch ir h, nedarysite klaidų ir jų rašyboj. Jaustukas o taip ir rašomas, ne oh, kaip anglų kalboje. Jaustukuose och ir ach garsas ch girdimas.

Raidės **DZ** ir **DŽ**

taisyklė	*pavyzdžiai*
Garsus **dz** ir **dž** visada išreiškiame raidėmis **dz** ir **dž**. Atminkite, kad lietuvių kalboje raidė **j** niekada netariama kaip **dž**.	dzingul, dzingul dinguliukai Dzūkija, dzūkai džiazas, džiaugsmas, džiūti, džiunglės javai, jėga, jūra, Jurgis

Raidės **E** ar **Ė**

taisyklė	*pavyzdžiai*
Iš kitų kalbų paimtuose žodžiuose balsis e yra tariamas panašiai kaip mūsų ė, tik trumpiau, bet rašoma e, ne ė.	tema, Amerika, novelė

Raidė **E** ir minkštinamasis **IA**

Raidžių e ir ia tarimas beveik nesiskiria, ir kartais neaišku, ar reikia rašyti e, ar a su minkštinamuoju ženklu (ia).

Šios taisyklės nurodo, kur rašome e, kur ia.

Raidė **e** rašoma:

	taisyklė	*pavyzdžiai*
1.	Grynai lietuviškų žodžių šaknyse, kur girdisi grynas balsis e po visų priebalsių, išskyrus j	genys, ledas, medus, segti, elgeta, žemas...
	Išimtis: po j dažniau rašoma a, bet kartais e	javai, pajamos ajeras, jeknos
	Išimtis: keliuose svetimos kilmės žodžiuose ir po kitų priebalsių rašoma ia	aliarmas, pliažas
2.	būtųjų laikų vyriškosios giminės dalyvių vardininkų galūnėse	matęs, matydavęs, matę, matydavę...
3.	mažybinių ir maloninių daiktavardžių priesagose	mergelė, vaikelis.
4.	aukštesniojo laipsnio būdvardžių priesagos	aukštesnis, švaresnė...
5.	vietininko galūnėse	tame sename name, trijose gerose mokyklose, visuose aukštuosiuose pastatuose...
6.	daiktavardžių vienaskaitos šauksmininko galūnėse, kur girdisi e	vaike, kate, Lione, Rudiene...
	Išimtis: žodžiai, kurių vienaskaitos kilmininko galūnė yra -os	ponios, ponia; Dalios, Dalia; marčios, marčia...
7.	veiksmažodžių daugiskaitos pirmojo ir antrojo asmenų galūnėse	einame, einate, ėjome, ėjote, eidavome, eidavote, eisime...
8.	būtojo kartinio laiko vienaskaitos antrojo asmens galūnėse tų veiksmažodžių, kurių 3-ojo asmens būtojo kartinio laiko galūnė yra ė	jis matė, tu matei; jis sakė, tu sakei; ji nešė, tu nešei
9.	būdinių galūnėse	bėgte, šaukte, pilte
10.	šių prieveiksmių galūnėse:	kadaise, savaime, drauge, dviese, trise, keturiese...
11.	šiuose žodžiuose	be, bene, bent, nebe, net, bet, tegu, tegul
12.	dauginių ir kuopinių skaitvardžių priesagose	dveji, dvejos, treji, ketveri, keleri..., dvejetas, trejetas, keletas.

13.	Jeigu dar neaišku, ar rašyti e, ar ia, žiūrėkite į kitas to žodžio formas, ypač į vienaskaitos kilmininką. Jei ten e arba ė, rašykite e; o jeigu kitoje žodžio formoje yra o, a ar au, rašykite ia.	katės, katę, katei; geresnės, geresnę, geresnes; kelio, kelias; puikaus, puikiam; penkios, penkias, penkiasdešimt...

Raidės ia (ar ja) rašomos, kai girdisi į e panašus garsas:

	taisyklė	*pavyzdžiai*
1.	būsimojo laiko dalyviuose	eisiąs, eisianti, žinosiąs...
2.	sudurtiniuose žodžiuose jungiamąja balse	pusiasalis, piliakalnis, ugniagesys ...
3.	dvibalsėse su u	liaudis, kriaušė, rašiau, greičiau, siaust...
	Išimtis: tik keliuose iš svetimų kalbų kilusiuose žodžiuose rašoma eu	Europa, reumatas, leukozė
4.	būtojo kartinio laiko vienaskaitos antrojo asmens galūnėse tų veiksmažodžių, kurių 3-ojo asmens būtojo kartinio laiko galūnė yra jo	jis kalbėjo, tu kalbėjai, ji miegojo, tu miegojai...
5.	esamojo laiko veiksmažodžiuose tuoj po žodžio šaknies	šaukia, šaukiame, šaukiate, prausia, prausiasi...
6.	esamojo laiko padalyviuose	keliant, prausiant, prausiantis...
7.	moteriškos giminės esamojo laiko dalyviuose	kelianti, prausianti, prausiančios, prausiančiai...
8.	žodžiuose su priesagomis av	važiavau, žaliavo, vėliava...
9.	po č ir dž, kurie yra kilę iš t ir d	svetys, svečias, svečiams; širdis, širdžiai; naktis, nakčiai
10.	galūnėse tų prieveiksmių, kurie baigiasi garsu iai	meiliai, gražiai, puikiai, saldžiai ...
11.	aukščiausiojo laipsnio prieveiksmių ir būdvardžių galūnėse	gražiausiai, gražiausia, geriausiai, geriausia, pirmiausiai, pirmiausia, pirmučiausia...
12.	žodžiuose galūnėmis -oj- ir -ėj-	šičia, tyčia, bažnyčia... ir žodyje šalia
13.	Žiūrėkite Nr. 13 raidės **e** rašymo dalyje, šio puslapio viršuje.	kelio, kelias; puikaus, puikiam; penkios, penkias, penkiasdešimt...

Pratimas 45

Brūkšnelių vietose įrašykite praleistas raides.

Kadais___, kai jūs dar n__buvot___ gim___, buvo graži ir laiminga šalis. Toj___ šalyj___ gyv___no labai turtingi žmon___s: k___kvienas tur___jo raktą, kuriuo gal___davo atrakinti įvair___s did___l___s ir mažas turtų skryn___s. Maži vaik___l___i tur___jo mažus rakt___lius, kur___is rakindavo mažyt___s skryn___l___s, did___sni – did___snius, suaugus___ji – pačius didž___usius.

B___t šalį pav___rgė pikti priešai. Kai kurie gyventoj___ nuo priešų pab___go, su savimi išsiv___[da]mi ir dalį skrynių b___i raktų. Pradžioj___ visi išeiv___i naudojosi atsiv___[tu]turtu ir jį didinosi. Jų vaikai, kiek paūgėj___, maldaut___ maldaudavo tėv___lius ir jiems padirbti rakt___lių.

B___t okupacij___ užsit___sė: praėjo m___tai, praėjo dv___ji, praėjo ištisi d___šimtm___č___i, o priešas vis t___b___laikė šalį surakin___s v___rgijos panč___s. Atsirado išeiv___, kurie n___b___v___rtino savo atsiv___[to]turto, kurie r___č___u ir reč___ b___ lankydavo skryn___s. Vaikai rakt___lius taip r___tai b___vartodavo, kad jie aprūdijo ir sunk___i b___rakino skryn___l___s. Tėvai kartais taip su vaikais kalbėdavo:

– Vaik___, kur padėj___ savo rakt___lį? Gal jau pam___t___i?

– Nepam___č__ _u, t___b___turiu. Bet jis surūdij___s ir n___b___žiba.

– Pasiimk jį ir važiuokim___ turto atsiv___ti. Dvies___ bus smag___u važiuoti.

– N___noriu. Mano draugas žaidž___ su nauj___s brang___s žaislais. Ir aš kartu žaisiu.

– Tu ir pra___tą kartą su manimi nevaž___vai. Atrodo, kad tyč___ išsigalvoj___ pasiteisinimą pasilikti nam___.

– Mano rakt___lis taip surūdij___s, kad juo b___veik n___b___galima skrynios atrakinti. Nes___n___i bandž___u: pus___dienos vargau. Tai ir nutar___u, kad nev___rta taip sunk___i dirbti. O didžiojoj___ skrynioj___, kur___ tu atsirakinsi, vaikiškų dalykų nėra.

Taip tėvas ir vėl išk___l___vo vienišas ir nuliūd___s: jam atrodė, kad ir m___dž___i graž___u žaliuodavo, ir paukšč___i linksm___u čiulbėdavo, kai jo sūn___lis su juo vykdavo.

Tiesa, ne visi vaikai savo rakt___lius taip apleido. Kai kurie juos didž___i vertino, puik___i užlaikė, beaugdami keit___ į did___snius ir sakėsi sulauks___ dienos, kai turės___ pačius didž___usius raktus ir daug___us___ turto. Bet tokių buvo nedaug. Jiems besidž___ug___nt paveldėtuoju turtu, jų draugai savo raktus užmiršo ar net pam___tė.

O jų tėvynėj___ priešas st___ngėsi raktus ir skryn___s iš gyv___ntojų atimti ir paslėpti arba sunaikinti.

Kai priešas pagal___u buvo nugalėtas, dalis turto jau buvo žuvusi: jis dingo, nes žmonės neb___įst___ngė skrynių atrakinti.

Kaip manot___, ką šioj___ alegorijoj___ simbolizuoj___ turtai ir raktai?

NOSINĖS BALSĖS

Šias taisykles išmokę, nedarysite klaidų, rašydami nosines balses.

Nosinės balsės rašomos:

	taisyklė	*pavyzdžiai*
	vienaskaitos galininko (atsako į klausimą ką?) galūnėse. Įvardžiuotinių žodžių abiejų galūnių balsės nosinės.	Mačiau tik vieną tokį gražų arklį. Gražiąją vasarą praleidau namie. Savaitės septintąją dieną švenčiame.
	Išimtys. Nosinės nerašomos: a) žodžiuose mane, tave, save b) niekatrosios (bevardės) giminės žodžių galininkuose c) šių kiekinių skaitvardžių ir įvardžio galininkuose	Aš tavę myliu. Aš jam gera dariau. Pajutau kažką paslaptinga. Jis visa supranta. Antra vertus. vienuolika, dvylika, ..., devyniolika, keliolika
	Pastaba. Nosinės rašomos šiuose vienaskaitos kilmininkuose: manęs, tavęs, savęs.	Vakar tavęs nemačiau.
2.	daugiskaitos kilmininko (atsako į klausimą ko?) galūnėse. Įvardžiuotiniuose žodžiuose abiejų galūnių balsės nosinės	Nemačiau tų dviejų brangių žiedų. Neskink tų puikiųjų raudonųjų gėlių.
3.	moteriškos giminės įvardžiuotinių žodžių pirmojoje galūnėje vienaskaitos įnagininko (atsako į klausimą kuo?) ir daugiskaitos galininko (ką) linksniuose.	Šokau su ta gražiąja, linksmąja mergaite. Nuskyniau tas gražiąsias, baltąsias lelijas.
4.	vyriškosios giminės veikiamųjų dalyvių vardininkų galūnėse	esąs, buvęs, būdavęs, būsiąs, esą, buvę, būdavę, būsią ...
5.	tariamosios nuosakos trečiojo asmens veiksmažodžių galūnėse	eitų, norėtų, praustų, praustųsi ...
6.	prieveiksmiuose, sudarytuose iš nutrupėjusių galininkų	anąkart, šįryt, šiąnakt ...
7.	žodžiuose, kuriuose priešdėlis su- pasikeitęs į są-	suvokti, sąvoka; susiūti, sąsiuvinis; suskristi, sąskrydis ...
	Jeigu su- pasikeičia į sa- arba sam-, nosinės nėra.	suburti, sambūris; sutikti, santaika ...
	Pastaba. Šių žodžių nemaišykite su žodžiais, kuriuose sa yra ne priešdėlis, o šaknies dalis	savaitė, savo, savininkas ...

8.	žodžiuose su priešdėliu	įkristi, įvykis, įžanga ...
	Pastaba. Žodžiuose ypač ir ypatingas y yra šaknies dalis, ne priešdėlis.	
9.	žodžių šaknyse ilgose balsėse prieš s, kai jų kaitomosiose lytyse atsiranda mišrieji dvibalsiai an, en, in, un	galąsti, galąstuvas, galando; kąsti, kąsnis, kanda; bręsti, brendo; kęsti, kenčia; skęsti, skendo; spręsti, sprendžia; švęsti, švenčia, lįsti, lenda; mįslė, minti; grįsti, grindžia; pažįsta. pažinti; siųsti, siunčia; skųsti, skundžia...
10.	žodžių šaknyse ilgose balsėse ą, ę, į prieš s, š, ar ž, kai tos balsės tarpusavy kaitaliojasi	drąsa, drįsti; rąžytis, ręžtis; gražinti, graža, grįžti; spręsti, spąstai; gręžti, grąžtas; tęsti; tąsa, tįsti; rąstas, ręsti; tręšti, trąšos
	Pastaba. Jeigu ą, ę kaitaliojasi su ė (nėra nosinės ė!), nosinių balsių šaknyje nerašome	grėsti, grėsmė, gresia, grasinti; drėskė, dreskia, draskyti; dvėsti, dvesia ...
11.	šių žodžių šaknyse:	ąsa, ąsotis, ąžuolas, ląsta, ląstelė, lęšis, Kęstutis, mąstyti, vąšas, žąsis
12.	Šių žodžių šaknyse nosinės balsės rašomos tik esamojo laiko veiksma-žodžiuose, dalyviuose ir padalyviuose	šąla, sąla, bąla, gęsta, tręšta, šąšta šąlu, šąli, šąla, šąlame, šąlate, šąląs, šąlantis, šąlančio, šąlanti, šąlančios, šąlant ..., bet šalau, šalai, šalo, sušalęs, šaldamas ...
	Pastaba. Yra 24 tokie veiksmažodžiai, bet dažniau vartojami tik šie šeši.	

Pratimas 46

Brūkšnelių vietose įrašykite praleistas raides.

Jonuko mam __ tė ruošėsi Moter__s__ jungos pobūviui, kuris turėjo t__ dien__ v__kti jų namuos__. Ji kepė dvi ž__sis ir daug__b__ p__ragaič__, gėrimus p__lė į __sočius ir dengė stal__ nauj__j__ stalties__.

Susk__mbėjus dur__ skamb__čiui, Jonukas dur__s atidarė ir atsilankius__i kaim__n__i taip pasakė:

– Mama sakė, kad j__gu ateit__ ta plepi kaim__nė, jai turiu pasak__t__, kad mamos nėr nam__.

Taip pasak__s, Jonukas gr__žo į virtuv__, suv__lgė riek__ d__nos su skan__j__ uogien__, nupiešė p__veiksliuk__ savo nauj__m__ s__siuvynyj__, išbėg__s į kiem__ pažaidė po didžiuoj__ _žuol__ ir pradėjo laukti mam__tės viešn_.

Kai moter__s pr__dėjo rinktis, mam__tė Jonuk__ papr__šė joms padėt__ pasikabint__ apsiaustus.

Padėj__s pakabint__ vienuolik__ apsiaust__, Jonukas jau b__vo pradėj__s nuobodž__uti, kai atėjo mamos ger__ paž__stam__, pon__ Baltruvienė. Jai parod__s, kur p__sikabint__ apsiaust__, Jonukas atidžiai ją st__bėjo, o paskui, nusimin__s pribėgo prie mam__tės ir j__i pasisk__ndė:

– Sak__i, kad pon__ Baltruvienė, pam__čiusi tavo nauj__s kailinius, iš pav__do pažaliuos. O iš tikr__j__ ji nė kiek nepažal__vo, nors savo apsiaust__ pakabino prie pat tav__j__ kailin__.

Tai išgird__si, mam__tė labai sup__ko ir Jonukui liepė eiti į miegam__j__ kambar__ antr__j__m au[illegible]t__ ir ten b__ti, kol viešnios išeis. Tada galės__s pav__lg__ti. Ji sakė:

– Dabar dėl tav__s man__ visi pajuoks. Ką aš tau bepasakau, tu vis nesupr__nti ir padarai ar pasakai ką kvail__.

Jonukui greit nusibodo virš__j__ b__ti, ir jis t__kiai gr_žo į apač__, nors mam__tė jį buvo gr__sinusi diržu, j__gu jis nulips__s žem__n be jos leid__mo. __ėj__s į sveč__ kambar__, Jonukas atsisė[illegible]kamp__ ir stebėjo linksm__s__s viešn__s, kurios jau baigė valg__t__. Kai mam__tė visoms s__lė pasiimti da[illegible]o p__ragait__, pon__ Juškienė atsik__lbinėjo, sak__dama:

– Ač__, Pon__, aš jau tr__s suv__lgiau.

Jonukas, bijodamas kad jam gal__ nebelikt__[illegible]_ gardž__j__ p__ragaiči__, staiga sušuko:

– Mam__t__, ji ne tr__s, o keturis jau suv__lgė!

PRIEBALSIŲ SUPANAŠĖJIMAS

k ar g, p ar b, s ar z, š ar ž, t ar d

taisyklės	*pavyzdžiai*
Jeigu neaišku, ar rašyti **k ar g, p ar b, s ar z, š ar ž, t ar d,** reikia žodį taip pakeisti, kad priebalsis atsirastų prieš balsį.	rūkti – rūko, rūgti – rūgo, dirbti – dirbo, sirpti – sirpo, zyzti – zyzia, kasdamas – kasa, užšalti – užušalti, ošdamas – ošia, rėždamas, rėžti – rėžia, atdaras – atidarys.
Jeigu neaišku, ar prieš **č** rašyti **s, š**, žodį reikia taip pakeisti, kad po **s** ar **š** nebebūtų **č.**	skaisčiai – skaistus, višč̌iukas – višta
Panašiai nustatoma, ar prieš **dž** rašyti **z, ar ž.**	vabzdžiai – vabzdys, pavyzdžiui – pavyzdys, kregždžiukas – kregždė, strazdžiukas – strazdas

Raidės j rašymas

taisyklės	*pavyzdžiai*
Priebalsė j dažniausiai rašoma pagal tarimą.	juoktis, javai, bijoti, pajūris, naujiena
Priebalsė j rašoma sutrumpėjusių vienaskaitos vietininkų galūnėse.	žalioj eglėj (žalioje eglėje), anoj pusėj (anoje pusėje), viduj (viduje) ir žodis tuoj (iš tuojau)
Priebalsė j iš tradicijos nerašoma prieš ie lietuviškų žodžių šaknies pradžioje, nors tariamas pridėtinis priebalsis **j.** **Išimtys** – j rašoma įvardžiuose jie, jiems ir kai kuriuose tikriniuose varduose	ieškoti, paieškoti, iešmas, ieva Jiesia, Jieznas
20-ojo šimtmečio pabaigoje priebalsė j pradėta rašyti šiuose žodžiuose: pjauti, spjauti ir bjaurus, bei visuose iš jų sudarytuose žodžiuose.	pjautuvas, pjausnys, pjaustyti, rugpjūtis, pjuvenos, spjaudyti, spjaudyklė, bjaurybė, bjurti, bjaurinti
Priebalsė **j** paprastai nerašoma nelietuviškos kilmės žodžiuose tarp balsių, kurių viena yra **i**, nors priebalsis **j** čia dažnai tariamas. **Tačiau** yra išimčių, kur **j** rašoma:	amoniakas, biliardai, patriotas, pacientas, stadionas, legionas, batalionas fortepijonas, valerijonas, milijonas, milijardas, brevijorius, alijošius, Kristijonas, radijas, anijonas

Pratimas 47

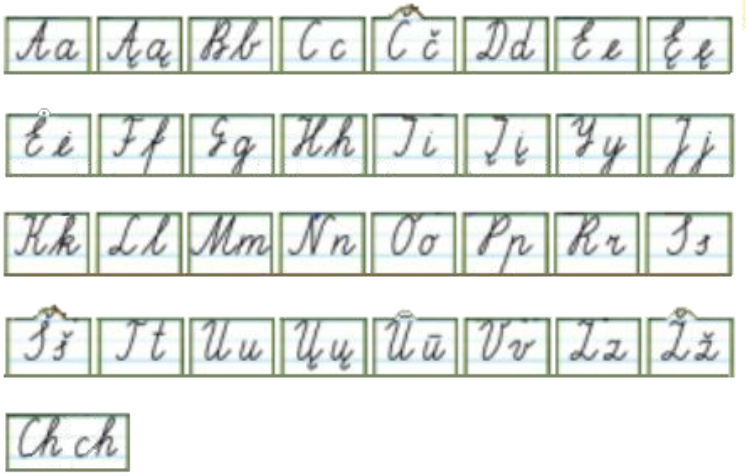
Brūkšnelių vietose įrašykite praleistas raides.

1. Ač__ už pas__lymą pave__ti, bet aš mė__tu vaik__čioti pė__čias.
2. Gamtos mokytojui dau__ rūpe__čių sukėlė vi__čiukų perėjimas.
3. – Kur padėjai tu__č__sias lėkštes? – rū__čiai paklausė __patingai pavarg__s šeimininkas.
4. Atrodo, kad vaikėzas išdau__ krautuvės vitrin__, pavo__s ten išstatytą apyrank__ ir greit pabė__s.
5. Jeigu pardavėja neatrodyt__ taip u__siėmusi, paklau__čiau, kiek kainuoja ta skai__čiai žal__ striukė.
6. Mamytė su jauniaus__j__ dukrele laukė tėvelio, ilgai negr__tančio iš dėdės dir__tuvės, kur jis buvo išėj__s gr__žinti pasiskolinto p__ūklo.
7. Dukrel__, kodėl ank__čiau neparėj__i namo?
8. Vaikai, nuli__ dę sniego pilį, bijojo, kad ji gali greit sutir__ti.
9. Atidžiai klausydamas, šūkio a__garsį gali i__gir__ti kelis kartus.
10. Mė__dama me__ti, Aušra net atostogų vy__dama pasiėmė siūlus ir virbalus.
11. Kre__dės dy__stančias gėles apsaugojo nuo visokių vab__džių.
12. Ka__damas duobes medeliams sodinti, žmogus pajuto, kad jo rankos pradeda stin__ti.
13. Šią seną sukn__lę i__me__čiau, jei nebijočiau, kad mamytė gali u__py__ti.
14. Žirklėmis kir__dami žolę pievos pakraštyj__, radome skru__džių li__dą.
15. Mamytė Živilę pamokė, kaip reikės solistei prise__ti gėl__ ir s__enoje gražiai nusilen__ti.
16. Sir__damas sloga, sen__lis pradėjo labai greit pavar__ti.
17. Lėkštes ir žvakes reikėjo ve__ti a__argiai, kad lėkštės nesudu__tų ir žvakės nesulū__tų.
18. Nemaniau, kad gali taip a__tsitikti: niekas nenori __andidatuoti į mūsų __orpora__ijos valdybą.
19. 19-ajame amžiuje dar nebuvo __omuni__mo. Rusiją tada valdė __aras, ir ten buvo __apitalistinė santvarka.
20. Šiandien b__aurus oras: puč__ šaltas vėjas, sninga šla__driba.

RANKRAŠTINIS RAIDYNAS

Kai kurių lietuviškų raidžių rašyba kiek skiriasi nuo angliškųjų, bet dažniausiai skirtumai tokie nedideli, kad Lietuvoje gyvenantieji lietuviai lengvai pažintų angliškai parašytas raides. Tik z, ž ir I smarkiau skiriasi. Tas raides lietuviškuose raštuose reikia rašyti lietuviškai.

Štai visas lietuvių kalbos rankraštinis raidynas:

*Naudojant **Monotype Corsiva** šriftą kompiuteryje, galite rasti panašiausias rankraštines raides. Neradome nė vieno, kuris tiksliai tai atliktų. Šis šriftas yra automatiškai įkeltas į Windows terpę.*

A a Ą ą B b C c Č č D d E e Ę ę Ė ė F f G g
H h I i Į į Y y J j K k L l M m N n O o
P p R r S s Š š T t U u Ų ų Ū ū V v Z z Ž ž

Šie šriftai, kurie automatiškai įvedami į Windows terpę, turi visą lietuvišką raidyną:

Ariel (visi)	Century	Gabriola	Monotype Corsiva	Segoe Script
Arimo	Comic Sans MS	Garamond	MS Mincho	Sylfaen
Bookman Old Style	Constantia	Georgia	MS PGothic	Sitka (visi)
Calibri	Corbel	Haettenschweiler	MS Ref. Sans Serif	Tahoma
Cambria	Courier New	Yu (visi)	MS UI Gothic	Times New Roman
Candara	DejaVu Sans (visi)	Microsoft YaHei	Palatino Linotype	Trebuchet MS
Cansolas	Franklin Gothic Book	Microsoft PhagsPa	Segoe Print	Verdana

Šioje svetainėje galite dykai gauti daug kitų lietuviškų šriftų, bet nė vienas iš jų visų teisingai parašytų rankraštinių raidžių neturi.
https://www.33.lt/straipsniai/lietuviski_sriftai_arba_fontai.php

Pratimas 48

Ranka perrašykite šiuos sakinius.

1. Į kiemą įžengė žilabarzdis žynys.

_____

2. Irenos darželyje pražydo jazminai ir rožės.

_____

3. Žvaigždės Indijos danguje žėrėte žėrėjo.

_____

4. Žiaurus žmogžudys nužudė Ievos žentą.

_____

5. Ar žinai, kur žiemą žaliuoja žolynai ir žydi gražiausi žiedai?

_____

6. Ingrida mezgė megztuką, o Irena važiavo į bažnyčią.

_____

7. Izabelė gruodžio mėnesį davė skautės įžodį.

_____

8. Iždininko mažasis sūnus žaidė su savo žaislais.

_____

9. Ir Eglė pažadėjo tekėti už žalčio Žilvino.

_____

10. Inžinierius liepė mažiausiu grąžtu išgręžti skylutę geležinėje sijoje.

_____

DIDŽIŲJŲ RAIDŽIŲ VARTOJIMAS

Lietuvių kalboje vartojama mažiau didžiųjų raidžių negu anglų kalboje. Štai žodžiai, kurie anglų kalboje prasideda didžiosiomis raidėmis, o lietuvių kalboje – mažosiomis:

	skirtumas nuo anglų	*pavyzdžiai*
1.	savaitės dienų pavadinimai	pirmadienis, antradienis
2.	mėnesių pavadinimai	sausis, vasaris ...
3.	bendriniai daiktavardžiai, būdvardžiai ir prieveiksmiai, padaryti iš valstybių vardų	lietuvis, lietuvybė, vokiškas, angliškai ...
4.	antrasis ir visi sekantieji žodžiai knygų ir kitų veikalų pavadinimuose	„Dainavos šalies senų žmonių padavimai“
5.	žodžiai, nurodą giminystę ar profesiją	tėvelis, mama, teta Ona, dėdė Jonas, senelis Urbonas, kun. Mačiulis, prof. Baltrus, dr. Butkys ...
6.	žodis gatvė adresuose	Gyvenau Vaižganto gatvėje.
7.	žodis aš	
8.	šie žodžiai ir jų santrumpos	ponas, ponia, panelė p. Juškys, p. Juškienė, p. Juškytė, p.p. Juškiai
9.	žodis šventas	šventas Petras, šv. Ona

Pratimas 49

Išverskite šiuos sakinius į lietuvių kalbą.

1. We're going downtown Wednesday after school.

_____

2. I'm reading a Lithuanian book called "Under the Thatched Roof".

_____

3. My little brother asked Uncle Algirdas if he can speak German.

_____

4. We moved here from Sixty-eighth Street in July.

_____

5. Do you know where I was last Tuesday?

_____

6. Our pastor, Father Juškys, often reminds us that we Lithuanians should speak to one another in Lithuanian.

_____

_____

7. Tell Mother that Aunt Regina will be coming over to our house on Christmas.

_____

8. My sister is talking on the phone to Grandma Balčiūnienė – she's Dad's mother.

_____

9. Let's ask Miss Jurkus to go to the picnic with us next Saturday.

_____

10. I pray to St. George and St. Catherine every week.

_____

IV. SKYRYBA LIETUVIŲ IR ANGLŲ KALBOSE

Taškas, klaustukas, šauktukas, kabliataškis, daugtaškis ir skliausteliai vartojami vienodai abiejose kalbose.

Kablelis

Kablelio vartosena lietuvių ir anglų kalbose šiek tiek skiriasi.

1) Skiriant vienarūšes sakinio dalis, lietuvių kalboje dvi paskutinės dalys neskiriamos, jeigu jos sujungtos jungtukais ir, bei, ar, arba. Anglų kalboje jos dažnai skiriamos.

angliškai	*lietuviškai*
We got cake, ice cream, and candy.	Gavome pyrago, ledų ir saldainių.
Red, white, and blue are the colors of the USA flag.	Raudona, balta bei mėlyna yra JAV vėliavos spalvos.
Call John, Andrew, or Mike.	Pašauk Joną, Andrių ar Miką.

Tačiau, jeigu tas pats jungtukas pasikartoja kelis kartus, reikia kablelių prieš visus jungtukus, išskyrus pirmąjį.

Valgėme ir sriubos, ir mėsos, ir daržovių. Arba suplauk indus, arba išnešk šiukšles. Pavargęs vaikas nenorėjo nei šokti, nei dainuoti.

2) Lietuvių kalboje dedame kablelį prieš jungtukus bet, o, tačiau, nors.

3) Paprastos aplinkybės lietuvių kalboje neskiriamos, o anglų kalboje dažnai skiriamos. Tikslinamosios aplinkybės (kai viena aplinkybė tikslina ar aiškina kitą) abiejose kalbose skiriamos kableliais.

angliškai	*lietuviškai*
Later on, we went to the dance.	Vėliau vykome į šokius.
Ankstyvą pavasarį, dar prieš V[illegible]kas, nusiautė viesulas.	

4) Lietuvių kalboje šalutiniai sakiniai (subordinate clauses) skiriami nuo pagrindinių sakinių (independent clauses) ir nuo kitų šalutinių sakinių. Anglų kalboje tokie sakiniai dažnai neskiriami.

angliškai	*lietuviškai*
I like that bike because it is blue.	Man patinka tas dviratis, nes jis yra mėlynas.
I'll buy a new camera when I find one that I like.	Nusipirksiu naują fotoaparatą, kai rasiu tokį, kuris man patiks.

Išimtis. Vienarūšiai šalutiniai sakiniai sujungti jungtukais ir, bei, ar neskiriami.

Manau, kad mama pyks ir tėtė bars.

Vienas nuo kito nepriklausomi pagrindiniai sakiniai dažniausiai taip pat skiriami kableliais.

Jeigu pagrindiniai sakiniai yra sujungti jungtukais ir, bei, ar, arba, jie kableliais skiriami arba neskiriami, atsižvelgiant į prasmę ir intonaciją.

5) Įterptiniai žodžiai ir posakiai (parenthetical expressions) abiejose kalbose vieni skiriami, kiti neskiriami.

Šie žodžiai yra skiriami kableliais	***Šie žodžiai paprastai nelaikomi įterptiniais ir neskiriami***
pavyzdžiui, žinom, aišku, beje, be to, be abejo, deja, tarp kitko, mano nuomone, anot jo, pasak jo, pagal jį, sako, priešingai, ko gero, rodos, vadinas, tiesa, svarbiausia, vienu žodžiu, šiaip ar taip, iš vienos pusės ... iš kitos pusės, viena ... antra ... trečia, atsiprašant, atvirai šnekant, tiesą pasakius, kita vertus, po galais, po šimts pypkių ir kiti panašios reikšmės žodžiai	iš tiesų, iš tikro, iš tikrųjų, iš viso, greičiausiai, tikriausiai, paprastai, apskritai, anaiptol, pagaliau, galų gale, esą, rasi, berods, maždaug, galbūt, turbūt, taigi, mat, gal, juk, štai, tartum, vis dėlto, vargu, tuo tarpu, toli gražu
Pastaba. Kai kurių žodelių intonacija gyvoje kalboje keičiasi, tai ir kalbininkų sudaromi išskiriamų įterptinių žodžių sąrašai laikas nuo laiko keičiasi.	

Įterptiniai **sakiniai** dažniausiai skiriami brūkšniais.	Per mano brolio vestuves – tada dar gyvenome Kaune – pabroliai šoko man nematytą šokį.

6) Lietuvių kalboje kableliu neskiriamas vardas nuo prieš jį parašytos pavardės. Anglų kalboje – skiriamas.

Brazdžionis Bernardas	*Smith, Anthony*

7) Lietuvių kalboje laiškuose kreipinys skiriamas šauktuku arba kableliu, ne dvitaškiu.

Dear Mrs. Smith:	Gerb. p. Šuky,	Miela Audrone!

Pratimas 50

Sudėkite visus reikalingus kablelius.

Vieną gražų pavasario rytą Auksė Bronė ir Stasė ėjo į mokyklą. Jos nešėsi ne vien knygas bet ir teniso raketes su sviedinukais nes jų klasė ruošėsi žaisti tenisą per kūno kultūros pamoką.

Eidamos pro parką mergaitės pastebėjo kad teniso aikštelė visai tuščia ir nutarė kelias minutes pažaisti. Žaisti buvo taip smagu kad jos nė nepastebėjo kaip prabėgo geras pusvalandis. Mat tai buvo pirmasis tikrai šiltas pavasario rytas.

Pastebėjusios kad jau labai vėlu mergaitės išsigando. Kaip mokytoja jas nubaus? Kas bus jei praneš tėvams? Kaip būtų galima pasiaiškinti? Mergaitėms besitariant praėjo dar kelios minutės. Deja jos jokio pasiteisinimo neišgalvojo. Staiga Bronė nušvito ir tarė:

– Jau žinau! Pasakykime kad pakeliui į mokyklą mus užpuolė didelis šuo ir įplėšė Auksės suknelę. Tai ji turėjo grįžti persirengti. O juk visi žino kad Auksė labai bijo šunų. Todėl mes abi nutarėme ją palydėti.

Tiesa, mergaitės labai nenorėjo meluoti; tačiau kitos išeities nematė nes jos labai bijojo ir mokytojos ir tėvų.

Joms tik įėjus į klasę ir pradėjus aiškintis suskambėjo skambutis: pirmoji pamoka pasibaigė ir kiti mokiniai išėjo į kiemą pertraukai. Mokytoja išklausiusi mergaičių pasiaiškinimą rimtai pasakė:

– Jei sakote teisybę negaliu jūsų bausti nes draugui padėti laimėje yra kilnu. Prašau sėsti ir atsiversti sąsiuvinius.

Mergaitės susėdo ir pasiruošė rašyti o mokytoja pasakė kad joms reikės raštu atsakyti į du klausimus. Mergaitėms žinoma buvo neaišku ko mokytoja gali klausti.

Pagaliau mokytoja tarė:

– Prašau šio trumpučio rašomojo darbo metu nekalbėti ir nesidairyti. Parašykite kokio plauko (spalvos) buvo Auksę užpuolęs šuo ir kokios spalvos suknelę jis įplėšė.

Dvitaškis

1) Lietuvių kalboje dvitaškiu skiriami aiškinamieji ir priežastiniai paremiamieji sakiniai, jei nesujungti jungtukais. (Anglų kalboje tokia skyryba labai retai tevartojama.)

Mergaitė buvo sveika: visą žiemą tik vieną dieną tesirgo.
Vilnonė medžiaga man patinka: ji šilta ir nesiglamžo.

2) Lietuvių kalboje dvitaškiu yra atskiriami rašytojo žodžiai nuo po jų einančios tiesioginės kalbos ar personažo minties. (Anglų kalboje šiuo atveju vartojamas kablelis.)

Jonas tarė: „Susitikime sode po vakarienės.“
Jis pagalvojo: „Čia būtų gera gyventi.“
Motina prabilo: – Reikėtų paklausti Algį, ką jis mieste girdėjo.

Abiejose kalbose dvitaškis yra dedamas prieš išskaičiuojamąją tos pačios rūšies sakinio dalių eilę.

Pirmoje klasėje daug išmokstame: skaityti, rašyti, skaičiuoti, dainuoti.

Brūkšnys

1) Kur anglų kalboje vartojamas brūkšnys, ten jį galima vartoti ir lietuvių kalboje:

a)	tarp pagrindinio ir šalutinio sakinio ar tarp dviejų sakinių sudėtiniame sakinyje, jei jie nesujungti jungtuku,	Nori pamatyti šiaurės pašvaistę – važiuok į Norvegiją.
		Danutė šokdavo – Elytė dainuodavo.
b)	įterptiniams sakiniams išskirti,	Per mano brolio vestuves – tada dar gyvenome Kaune – pabroliai šoko man nematytą šokį.
c)	ilgesniam priedėliui išskirti.	Mano kaimynė – pasaulyje išgarsėjusi mokslininkė – anksti gula ir anksti keliasi.

2) Lietuvių kalboje tiesioginė kalba dažniausiai išskiriama brūkšniais.
(Anglų kalboje tiesioginė kalba visada skiriama kabutėmis.)

Jei tiesioginės kalbos sakinys pradedamas iš naujosios eilutės, visada vartojame brūkšnį, ne kabutes.	– Ei, Jonai, važiuok į miestą, – tarė tėvas, – o aš liksiu čia.
	– Ką aš veiksiu mieste?

3) Jei įterptinis sakinys įterptas ten, kur turi būti kablelis, jis išskiriamas kableliais su brūkšniais. (Anglų kalboje vartojami brūkšniai be kablelių.)

Kai pamačiau Jurgį Bostone, – jis gyvena Londone, – labai nustebau.

4) Kai tarp veiksnio ir tarinio daroma ilgesnė pausė, juos galima skirti brūkšniu.

Palanga – tai gražiausias Lietuvos kurortas.

Pratimas 51

Sudėkite visus reikalingus skyrybos ženklus.

Gerb p Mokytojau

Dažnai prisimenu tuos metus kai Jūs buvote mano aštunto skyriaus mokytojas Tada Jūs daug ką mums aiškindavote bet mes toli gražu ne visa supratome Tuo metu mes jauni išdykėliai net klausyti nevisada norėdavome o Jūs su mumis taip rimtai kalbėdavote

Atsimenu kartą vienas mano klasės draugas nusiskundė kad literatūros mokslas yra labai nuobodus Jūs tada ėmėte aiškinti kad literatūra tai įdomiausais mokslas Jūs taip aiškinote

Literatūrinis veikalas gali netikti skaitytojo amžiui jis gali būti per vaikiškas arba jo mintis gali būti per gili nesubrendusiam jaunuoliui sunkiai suprantama Bet apskritai literatūra yra labai įdomi Juk tiktai literatūros dėka mes galime su Kristumi vaikščioti Jėruzalės gatvėmis su Vytautu kovoti Žalgiryje su tarpukario nepriklausomos Lietuvos jaunimu linksmintis vakarėliuose su protėviais pajusti tremties siaubą su tauta stovėti Baltijos kelyje Literatūros dėka galime pajusti atsiskyrėlio vienišumą žmogžudžio kerštą našlaičio nerimą Literatūra mums padeda pažinti pasaulį ir suprasti pačius save

Man buvo neaišku kaip skaitymas apie kitus gali padėti žmogui suprasti save Turbūt tik dabar berašydamas teminį darbą apie žmogaus santykius su Dievu lietuvių literatūroje aš Jūsų žodžius supratau Besimokydami tautosaką įsigilinome į lietuvių būdą Skaitydami mums parinktus Donelaičio Maironio Krėvės Mykolaičio-Putino Škėmos Pūkelevičiūtės ir kelių dabar Lietuvoje rašančių rašytojų kūrinius artimai susijusius su lietuvių tikėjimu bei pasaulėžiūra vėl aptarėme bendrus lietuvių pasulėžiūros bruožus Tada buvo lengviau suprasti 20-ojo ir šio 21-ojo amžiaus įvykius apie kuriuos mokėmės istorijos pamokose Tuo pačiu pradėjau geriau suprasti savo tėvus senelius kitus gimines ir gal pats save.

Esu Jums dėkingas nes Jūs pirmas mane sudominote rimta literatūra Ateinančiais metais Jūsų klasėje sėdės mano broliukas toks pat padauža koks ir aš kadaise buvau kuris literatūra mažai tesidomi Prašau ir jam atverti duris į stebuklingąjį knygų pasaulį

Su gilia pagarba
Saulius Varnaitis

V. ŽODYNAS

Kai lietuviui pritrūksta lietuviškų žodžių, jis pradeda vartoti svetimų kalbų žodžius, prie kurių prilipdomos lietuviškos galūnės, maišyti dvi kalbas arba iš viso vengti lietuviškai kalbėti.

Lietuvių kalba yra žodinga: ja galima išreikšti sudėtingiausias mintis. Bet niekas negimsta mokėdamas tuos žodžius; juos reikia begyvenant išmokti. Kuo vyresnis asmuo, tuo daugiau žodžių jis turėtų mokėti. Vyresniųjų klasių mokiniai turi išmokti ypatingai daug naujų žodžių, nes šiuo brendimo laikotarpiu jų interesai, žinios ir sugebėjimas aptarti įvairius klausimus smarkiai auga. Jiems toli gražu nebeužtenka vaikiško žodyno.

Kaip tuos žodžius galima išmokti? Daug žodžių išmokstama savaime, beskaitant knygas ir periodinę spaudą ir besiklausant vyresniųjų kalbos. Taip pat galima išmokti žodžius, randamus mokytojų sudarytuose sąrašuose.

Pratimas 52

Štai keli šimtai lietuviškų žodžių, kuriuos gimnazistai turėtų mokėti. Jei kasdien išmoksite po tris žodžius, už metų juos visus mokėsite.

Sužinokite šių žodžių reikšmes (atraskite jas žodynuose arba paklauskite tėvelių ar mokytojų) ir parašykite po sakinį su kiekvienu žodžiu.

A

abejìngas	ãlinti	apsiaũstas	atsakomýbė
abejóti	alsúoti	apsidraũsti	atsargìnis
abiturieñtas	ãmatas	apsieĩti	atseĩt
aboneñtas	ananãsas	apsimèsti	atsidėjęs
ãctas	angà	apstù	ãtspalvis
agrãstas	angažúotis	apstuĩręs	atsparùs
aguonà	anketà	apsukrùs	atšìpes
áibė	añkšta	apvìlti	atvangà
aĩdas	ánkštis	arúodas	ãtvejis
aikštė	anót	asmenýbė	atvérti
áimana	apčiúopti	ãšaka	atžalà
aistrà	apdraũsti	ašìs	ãtžvilgis
aitrùs	ãpeigos	ãšmenys	augìntinis
akýlas	apelsìnas	atidùs	áuklėti
akìmirka	apýtaka	atjaũsti	auksakalỹs
akìplėša	ãpkepas	atlaidaĩ	ausìnės
akìratis	apléisti	atlìkti	avãrija
aksómas	aplinkà	atlýžti	aviẽtė
ãkstinas	ãpmaudas	atógrąžos	ãvižos
algà	aprū́pinti	ãtpildas	

B

bãdas	betònas	braidýti	brùkti
bárganas	bìrža	brandìnti	brúožas
bangìnis	blakstíena	branduolỹs	buitìs
baslỹs	blaškýti	brãškė	būtìs
bedùgnė	blauzdà	brésti	būklė
bendróvė	blésti	brìsti	bùrė
bergždžià	blevyzgà	bríedis	burkúoti
bėgiai	botãgas	brùknė	būstinė

C - Č

ceñzas	cìklas	česnãkas	čiužinỹs
chirùrgas	citatà	čiulbė́ti	

D

dáigas	deĨsti	draustìnis	druñgnas
daĨlininkas	derė́tis	drė́gnas	dùjos
dalià	dešimtaĨnis	drìgnė	dukráitė
dañtratis	didãktinis	drìbsniai	duĨkti
dárgana	dieglỹs	dríežas	dūmóti
darkýti	dienóraštis	drýžas	dùmplės
darnà	diẽnraštis	drĩsti	dúomenys
davinỹs	dykumà	drovė́tis	dùrpės
dẽglas	dõras	drožlė́	duslùs
degtìnė	dosnùs	drugẽlis	dvẽsti
dẽklas	dramatùrgas	druñsti	

E – Ė - F

ėdžios	eketẽ	ẽpušė	ésti
eigà	ekrãnas	erdvẽ	ežỹs
eikvóti	elègija	erškẽtis	
eilìnis	éngti	érzinti	fechtãvimas
eĩsmas	èpinis	esmẽ	feljetònas

G

gabénti	gaublỹs	giltinẽ	gomurỹs
gabùs	gaũbti	gimnãzija	graudùs
gaidùkas	gaujà	giñklas	grąžà
gáinioti	gaũsti	gìrnos	greĩtkelis
gáirė	gausù	gýsla	grėsmė
gaišìnti	gegužìnė	gývanašlis	grẽtos
gaĩvališkas	geĩsti	gývsidabris	griáučiai
gaivìnti	gẽlas	glamonéti	Grĩžulo Rãtai
gajùs	gélda	glėbỹs	grubùs
galásti	gélti	glẽžnas	grū́dinti
galià	geluonìs	glitùs	gruñstas
galimýbė	geréti	globóti	grùmtis
galióti	gėrėtis	glõtnas	grúodas
galvósena	gẽrintis	glúosnis	gúosti
galvótrūkčiais	gérvė	gniáužti	gurguõlė
gárbana	giẽdras	gni[illegible]ė	gvildénti
garstýčios	gìlė	gobšùs	

I – Į

ýda	iñdėlis	ĩstrižas	išvýsti
idíegti	inìkti	išblésti	išsivýstyti
iẽšmas	iniřšti	íšdava	įtaigáuti
íetis	ìnkstas	íšvada	ítaka
įgãlinti	ypatýbė	išdáiga	ítampa
įgalióti	írklas	išdidús	itařti
íkandin	įródyti	išdýkęs	įtérpti
įkaũšęs	Ispãnija	ìšraiška	itűžti
ilgesỹs	íspūdis	išsamús	ížanga
ìltis	ístaiga	ìštikimas	ìždas
imlùs	istríįgti	ìštvermė	įžiẽbti

J

jáudintis	jėgaĩnė	juobà	įuslẽ
jaukús	jòdas	junginỹs	

K

kabinètas	kéltuvas	klastá	kraĩtis
kaità	kempínė	klausyklá	krìkti
kaitrà	keřštas	klavìšas	krỹkšti
kajùtė	ketìnti	klestéti	krioklỹs
kamúoti	kesìntis	klẽvas	kryptìs
kanalizãcija	kẽvalas	kliedéti	krìslas
kanãpės	kiáukutas	kliẽrikas	krumpliãratis
kandìs	kibirkštìs	kliűtis	kruopštùs
kařklas	kikénti	klùbas	krűptelėti
kartá	kilnùs	kniűpščias	krušà
kaštõnas	kinkýti	kan[illegible]ėžis	kuklùs
kãtilas	kìršinti	klónis	kùmštis
káukė	kiũtinti	konspèktas	kváršinti
kaũkti	klebénti	kopá	kvõsti
kaũpas	klaikùs	korỹs	
keblùs	klajũnas	kóšti	

L

labdarà	lèsti	likìmas	landỹnė
landùs	liàupsinti	liùrbis	lémti
lẽpinti	lijùndra	lūšnà	liáudis
liaukà	liùdyti	lãkštas	liẽptas
lỹgis	lúošas	ledaĩ	lipšnùs
lvtìs	làkti	léšos	lõpas
lúomas	lauktùvės	líepa	
laimìkis	lẽtena	liniuõtė	
langìnės	liàutis	lõbis	

M

magnetòfonas	màstas	meñkas	minià
maĩštas	mõstas	meškerẽ	moliũgas
malšìnti	mąstýti	mėtà	muĩtas
mankštà	mẽdvilnė	migdõlas	murkúoti
mãsinti	medžiagìnis	miglà	

N - O

naikintùvas	nelabásis	nuolankùs	núovoka
nãras	néndrė	núomaris	nusãvinti
narkòzė	nenúorama	núomoti	nusistãtymas
naĩvas	nerangùs	núopelnas	nusivìlti
nasraĩ	nẽrimas	núorūka	nusistatýti
naštà	neĩršti	nuosaikùs	nusitẽikti
našùs	niĩršti	nuoseklùs	
navíkas	neštúvai	núostolis	
nebylỹs	nešvankùs	nuošalùs	õblius
neĩgti	novèlė	núotaka	opús
neĩgėjas	nuodugniaĩ	núotaika	orús
nekrològas	núolaida	núotrauka	

P

pačiū́žos	pasámonė	pažiūrà	pótvarkis
padangá	pasekmẽ	pedagògas	prabangà
pãdaras	pasaulė́žiūra	peĩkti	prãdas
padá[illegible]a	pasigèsti	pelnas	programà
padẽklas	pasitikė́jimas	peréti	prãmonė
pagaugaĩ	paskalà	perkū́nija	prãnašas
pageidáuti	paskolà	pèrsikas	pranašùs
pagíeža	pastabà	pértekęs	príeblanda
pãgirios	pãstangos	peřteklius	príelaida
pagrandùkas	pastaràsis	pérversmas	príemonė
pagùnda	pastráipa	pėdsakai	príeplauka
pãgrindas	pasiutìmas	pỹkinti	príepuolis
paĩkas	pašaipà	pìnklės	príespauda
pãkaitalas	pašalpà	piršlỹs	prieštaráuti
paklausà	pašlìjęs	pjùvenos	príetaras
pasiūlà	pataikáuti	plasnóti	príevolė
pakója	pãtalpos	plãštaka	priežastìs
pakvaĩšęs	patèkti	plaštãkė	prigimtìs
palaidū̃nas	patẽlė	pléiskanos	prigýti
palaikaĩ	pãtinas	pléntas	prijaukìnti
palaipsniuĩ	patéisinti	plėtrà	pripažìnti
palankùs	patìrti	pleĩštas	privãloma
palatà	patirtìs	plokštumà	prõšvaistė
paliáubos	patránka	plotmẽ	pūgà
palū́kanos	patrauklùs	plūduriuoti	pùltas
pamestinùkas	patvìrtinti	plúoštas	púokštė
parugẽ	pavadú[illegible]	póbūdis	púoselėti
paramà	pavydéti	póbūvis	puotà
pareigà	paveldéti	pókštas	purùs
íš pasalū	pavìdalas	pólėkis	pusiáusvyra
pasák	pažangà	pólinkis	

R

ragaĩšis	raškýti	riáušės	románsas
rãginti	rãštinė	rieš́ias	romantìzmas
raidà	raudóti	riešk̀učios	ropóti
raĩstas	rauktinùkas	rietìmas	rūdà
ráišas	receñzija	ryklỹs	rúonis
rándas	regėti	ristỹnės	rusénti
rangõvas	règzti	rỹšium	rūstùs
rañkpinigiai	rẽplės	rìteris	
rãstas	režisiẽrius	romãnas	

S

sakaĩ	siřpti	sodýba	stìpinas
sakyklà	sývai	sódrus	stoká
sãmanos	skalsùs	sopė́ti	strãzdana
sámata	skãlyti	sótus	stuobrỹs
sámojis	skardùs	spãliai	sudėtìngas
sámokslas	skãtinti	spañguolė	sugebė́ti
sámonė	skevéldra	sparčiai	suirùtė
sąnarỹs	skėrỹs	spéigas	sujaũkti
sántykis	sklandùs	spyná	sukaũpti
sántrauka	skleĩsti	spindulỹs	sūkurỹs
santūrùs	sklìdinas	spoksóti	sukùrti
sásaja	skliaũtas	spragà	Súomija
sášlavos	skuřdas	sprangùs	susiẽti
saũsgyslė	skústi	sprìndis	susìjęs
sãvitas	skveřbtis	sráigtas	susikaũpti
sávoka	slánkìoti	sraũtas	sustìrti
Sekmìnės	sleñkstis	sritìs	sutàpti
seklumá	slíd̀ės	srovẽ	sutelkti
sėkmẽ	sliñkti	sruvénti	sutrìkti
sẽlinti	smalsùs	stabdžiaĩ	suvókti
sémenys	smarãgdas	staigmenà	sužalóti
siaũbas	smìlga	stãklės	svaĩgti
siaũsti	smilkalaĩ	standùs	svajõnė
síelotis	smilkinỹs	stangrùs	svarstýti
síelvartas	smũgis	stelbti	svirplỹs
simbolìzmas	smùklė	sterblẽ	

Š

šalìgatvis	Šeštìnės	šlykštùs	šukúosena
šãlikas	šỹdas	šmeĩžtas	šùlas
šalnà	šiurpas	šmékla	šùnkelis
šáltmėtė	šlaĩtas	šnairúoti	šventõrius
šantãžas	šlakúotas	šnìpas	švìnas
šáržas	šlãpdriba	šrãtas	šviřkštas
šedèvras	šlaunìs	šùkė	

T

taburètė	taurùs	tìnti	triùšis
tačiaũ	teĩgiamas	týrai	troškìmas
taiklùs	teĩkti	týras	troškulỹs
takẽlis	teisùs	tvrinéti	trùkti
talkà	tẽkinas	tìrti	tvaĩkas
tamprùs	teptùkas	tóbulas	tvenkinỹs
tapatýbė	týčiotis	tòmas	tvìnkčioti
tapýti	týkoti	trãnas	tvìnti
tàpti	tikróvė	traukà	tvìrtas
tãriamas	tìkslas	trỹpti	
tarpẽklis	tikslùs	triñkti	

U

ugdýti	uolùs	užgõžti	ùžstatas
ū́kana	úošvis	užkerėti	užúojauta
undìnė	uragãnas	úžkulisiai	užúot
uolà	ùžgaida	užkurỹs	

V

vagònas	vargdiẽnis	vėduòklė	viltìs
vaĩdas	vargõnai	vėžỹs	vìngis
vaidénti	vãris	vėžlỹs	vyriausýbė
vaiduõklis	varvẽklis	viduřkis	virkščià
vaidmuõ	varvéti	víenbalsiai	virpéti
vaisìngas	varžýtinės	vienguñgis	virtìnis
váiskus	vařžtas	víenišas	visatà
vaitóti	vasarójus	vienuõlis	vìsraktis
vaivórykštė	veidmainiáuti	viẽšbutis	výsti
valdiniñkas	veřkalas	viešnià	výstytis
valká	veiklùs	vijõklis	visúomenė
válkata	veliónis	vikãras	visúotinis
válkioti	Veñgrija	viksvà	vỹtis
váltis	veřslas	vìlgyti	akiũ vokaĩ
vãnagas	versmẽ	vilkìkas	
vandéntiekis	vertýbė	vìlkstinė	

Ž

žabóti	žarà	žìndyti	žvalùs
žãdas	žarnà	žìrgas	žvaĩras
žagséti	žavéti	žlìbas	žvaĩgas
žalà	žémuogė	žlùgtas	žviĩgsnis
žaizdà	žiáunos	žlùgti	žvỹnas
žaĩzdras	židinỹs	Žõlinė	žvỹras
žándas	žiebtuvẽlis	žūklẽ	
žánras	žìlas	žuvédra	

UŽRAŠAMS